

Xəbər
Yunuslar
İnterpolun
axtarışına
verilə
bilər
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 may 2017-ci il Cümə № 106 (6720) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu gün İranda kritik prezident seçkisi: Ruhani, yoxsa Rəisi?

İran xalqı iki zidd görüşün təmsilçisi olan hüquq doktoru arasında seçim etməli olacaq
yazısı səh.7-də

Rəsmi Bakının Qərblə münasibətləri yenidən gərginləşir-səbəb yenə...

yazısı səh.11-də

"İşıq məhbusları"nın məhkəməsi başlanır

yazısı səh.4-də

Mais Məmmədov ANS-in qeyri-adi müraciətinə izahat verdi

yazısı səh.10-də

Prezidentin cümhuriyyətin 100 illiyinə dair sərəncamına reaksiyalar

yazısı səh.9-də

İqtisadçılar etiraz edir: "Real inflyasiya rəsmi rəqəmlərdən daha yüksəkdir"

yazısı səh.10-də

ÜAK-ın ləğvində aysberqin görünməyən tərəfi-britaniyalı ekspert açıqladı

yazısı səh.9-də

Ramazan öncəsi xurma oliqarxlarına qarşı "təxribat"

yazısı səh.13-də

Vəkil məhkəmədə Cahangir Hacıyevə azadlıq istədi

yazısı səh.2-də

Özəl ali məktəblər təhsil haqlarını endirdi-nə dəyişəcək?

yazısı səh.13-də

Hərb, yoxsa sülh: situasiya böyük partlayış həddində

QARABAĞDA YENİ MÜHARİBƏ TƏHLÜKƏSİ - RUSİYA SÜLHÜ SAVAŞA DƏYİŞİR?

Bölgə üzərində qara buludlar yenidən sıxlaşıb; sülh şansları sifira yaxınlaşır; əcnəbi analitiklər də bir-birinin ardınca müharibə xəbərdarlığı edir...

musavat.com
Togrul İsmayil

yazısı səh.8-də

"Hacı Beyləqanski" niyə hədəfdədir?

Mümkündür ki, bunun əsas səbəbi "Rövşən Lənkəranski"yə yaxın olmuş kriminalın "Hacı Beyləqanski" ətrafında cəmləşmək variantıdır...

yazısı səh.4-də

Rüstəm İbrahimbəyov "Yeni Musavat"a danışdı

yazısı səh.5-də

General Mədat Quliyevın portret cizgiləri

yazısı səh.6-də

Əflatun Amaşov: "Ola bilsin ki, jurnalistlər üçün üçüncü bina da tikilsin"

yazısı səh.3-də

Avropa Parlamentinin nümayəndə heyəti Azərbaycana gəlir

Avropa Parlamentinin Xarici İşlər Komitəsinin sədri David MakAllisterin (EPP, DE) rəhbərliyi altında nümayəndə heyəti mayın 22-25-də Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanı səfər edəcək.

Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyindən APA-ya verilən məlumatlara görə, səfər zamanı nümayəndə heyəti prezident, spikerlər, iqtidar, eləcə də müxalifət partiyalarından olan parlament üzvləri və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşlər keçirəcək.

Avropa Parlamentinin 8 üzvü Al ilə Ermənistan arasında yeni sazişə dair əldə edilmiş razılıq, Al ilə Azərbaycan arasında yeni saziş ətrafında aparılan danışıqların gedişatını, Al ilə Gürcüstan arasındakı münasibətlərin dərinləşməsi məsələsi nəzərdən keçirəcək.

D. MakAllister səfərqabağı bildirib ki, həmkarları və o, Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanı gələn həftə baş tutacaq səfəri səbirsizliklə gözləyir: "Bu region Avropa İttifaqı üçün böyük əhəmiyyət kəsb edib, Şərq Tərəfdaşlığı siyasətimizin əsas tərəf müqabilidir. Əsasən sülh, təhlükəsizlik və ticarətin təşviq olunması baxımından bir çox birgə maraqlarımız var. Xüsusilə demokratiya, qanunun aliliyi, yaxşı idarəetmə, insan hüquqları və fundamental hüquqlar kimi dəyərlərimizi qorumalıyıq, çünki əməkdaşlığımızı daha da dərinləşdirməyə çalışırıq".

D. MakAllisterdən başqa, AP nümayəndə heyətinə yeddi parlament üzvü daxildir - Laszlo Tokes (EPP, HU), xanım Zeljana Zovko (EPP, HR), Andrejs Mamikins (S&D, LV), Angel Dzhambazki (ECR, BG), Ivo Vajji (ALDE, SL), Helmut Scholz (GUE/NGL, DE) və parlamentlərarası nümayəndə heyətinin təmsil edən, xanım Heidi Hautala (Greens, FI).

Nümayəndə heyəti mayın 22-də Azərbaycana səfər edib, hakimiyyət dairələri, o cümlədən prezident İlham Əliyev, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov və parlament üzvləri, eləcə də vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri ilə görüşməyi planlaşdırır.

Avropa Parlamentinin üzvləri mayın 23-də Gürcüstana, mayın 25-də isə Ermənistanı səfər edəcək.

Məlumatda o da bildirilir ki, hazırda Al yeni sazişlər vasitəsilə Ermənistan və Azərbaycanla öz münasibətlərini yenidən formalaşdırır ki, Ermənistanla aparılan danışıqlar yeni başa çatıb, Azərbaycanla isə yeni başlayıb.

Parlament üzvlərinin səfəri zamanı əldə edilən məlumatlar Avropa Parlamentinin hesabatında və bu sazişlərə dair bu ilin sonunda hazırlanacaq tövsiyələrdə istifadə olunacaq.

Zaxarova yenə Qarabağdan danışdı

"Rusiya Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasında vasitəçi ölkə kimi təmas xəttində atəşkəsin pozulmasını qınayır".

APA-nın Moskva müxbirinin verdiyi məlumata görə, bunu Rusiya XİN sözcüsü Mariya Zaxarova keçirdiyi brifinqdə bildirib.

O qeyd edib ki, Moskva tərəfləri münaqişə zonasında gərginliyin artmasının qarşısını almağa çağırır. "O ki qaldı münaqişənin nizamlanması ilə bağlı görüşlərə, hələlik anons ediləcək heç nə yoxdur. Məlumat olan kimi bildirəcəyik", - deyə o vurğulayıb.

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

"Yeni Müsavat" - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Vəkil məhkəmədə Cahangir Hacıyevə azadlıq istədi

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin həbsdə olan sabiq sədri Cahangir Hacıyev və digərlərinin Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmündən verdiyi apelyasiya şikayətinə baxılıb.

APA-nın məlumatına görə, hakim Əflatun Qasımovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə vəkillər müdafiə çıxışı ediblər. Vəkillər bildiriblər ki, cinayət işindəki faktlar sübuta yetirilməyib və buna görə də cinayət işinə xitam verilməli, C. Hacıyev azadlığa buraxılmalıdır. Məhkəmə prosesi mayın 25-nə təyin olunub.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə həmin şəxslərin apelyasiya şikayətləri üzrə məhkəmənin ilkin baxış iclası keçirilib. Həmin iclasda vəkillər məhkəmə istintaqının aparılması barədə vəsatət veriblər. Lakin vəsatət təmin edilməyib. Vəkillər həmin qərarın kasasiya şikayəti versələr də, Ali Məhkəmə şikayəti təmin etməyib və işi yenidən Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə qaytarıb. C. Hacıyev, Beynəlxalq Bankın Mərkəzi filialının direktoru vəzifəsində işləmiş Anar Sultanov, bankın mərkəzi filialının müdiri işləmiş İlqar Abdullayev, "Inter Security" MMC-nin direktoru işləmiş İbrahim Hüseynov, mərkəzi filialının direktoru işləmiş Yusif Ələkbərov, bankın nəqliyyat filialının direktoru işləmiş Kənan Orucov, bankın Nərimanov filialının direktoru işləmiş, hazırda "AFB Bank"ın sədri olan Məmməd Cahangirov və Bakı Fındıq Zavodunun direktoru işləmiş Azad Cavadov Cinayət Məcəlləsinin 179.3.1, 179.3.2 (mütəşəkkil dəstə tərkibindən külli miqdarda mə-

nimsəmə), 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ağır nəticələrə səbəb olduqda), 309.2 (vəzifə səlahiyyətlərini aşma ağır nəticələrə səbəb olduqda), 313-cü (vəzifə saxta-karlığı), 228.1 və 228.4-cü (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə) maddələri ilə ittiham olunub. C. Hacıyev 15 il, Azad Cavadov 10 il 11 ay, Yusif Ələkbərov 7 il 6 ay, İbrahim Hüseynov 6 il 5 ay müddətinə azadlıqdan məhrum ediliblər.

Bəzi yerlərdə 30 dərəcə isti olacaq

Mayın 19-da Bakı və Abşeron yarımadasında havanın dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulaacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir.

Bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Mülayim cənub küləyi əsəcək.

ETSN-dən APA-ya verilən məlumata görə, havanın temperaturunun gecə 12-15° isti, gündüz 21-26° isti, Bakıda gecə 13-15° isti, gündüz 22-24° isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi 764 mm civə sütunundan 754 mm civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 80-85 %, gündüz 50-55% təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Gecə və səhər ayır-ayrı yerlərdə duman olacaq. Lakin gündüz bəzi şimal və qərb rayonlarında şimşək çaxacağı, yağış yağacağı ehtimalı var. Gündüz ayır-ayrı yerlərdə aralıq küləklər əsəcək.

Havanın temperaturunun gecə 11-16° isti, gündüz 25-30° isti, dağlarda gecə 5-10° isti, gündüz 13-18° isti olacağı gözlənilir.

Milli Məclisin iclası təxirə salındı

Milli Məclisin mayın 23-də keçirilməsi nəzərdə tutulan iclası təxirə salınıb. "Qafqazinfo"-nun əldə etdiyi məlumata görə, buna səbəb tədbirlərin çoxluğu göstərilir. Ona görə də MM-in iki iclası birləşdirilərək mayın 31-də keçiriləcək.

Beləliklə də yaz sessiyasının sonuncu iclasında deputatların müzakirəsinə 38 məsələ təqdim olunacaq.

Astara gömrük keçid məntəqəsində iş vaxtı artırılacaq

Astara gömrük keçid məntəqəsində iş vaxtı artırılacaq. APA-nın cənub bürosuna bu barədə Astara Gömrük İdarəsinin rəisi Mirmahmud Miratayev məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, gömrük keçid məntəqəsində gediş-gəlişin daha rahat təşkil olunması məqsədilə iş vaxtının uzadılması istiqamətində işlər görülür: "Hazırda gömrük işçiləri nahar fasiləsi olmadan çalışırlar. Zərurət yaranacağı halda, qarşı tərəflə danışıqlar aparılaraq iş vaxtı da uzadılır".

Sərkisyan hökuməti istefaya göndərildi

Ermənistan hökuməti istefa verib. Virtualaz.org erməni KİV-ə istinadən bildirir ki, prezident Serj Sərkisyan hökumətin istefasını qəbul edib. Xəbərdə o da bildirilir ki, hazırkı hökumətin üzvləri yeni hökumət formalaşana qədər səlahiyyətlərini icra etməzlər.

Qeyd edək ki, mayın 18-də Ermənistanın yeni seçilmiş parlamentinin ilk iclası keçirilib.

Azərbaycan MN: Ermənistan ordusu itkiləri gizlədir

"Daxili ictimai-siyasi vəziyyətin gərginləşməsi və cəmiyyətin son zamanlar onsuz da nüfuzdan düşmüş orduya qarşı nifrətinin artacağından ehtiyat edən Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi orduda baş verən ölüm hallarının sayını təhrif etməklə əvvəlki illərdə olduğu kimi, həqiqəti ölkə ictimaiyyətinə gizlətməyə davam edir".

APA-nın xəbərinə görə, bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyindən bildirilib. Bu il ərzində Ermənistan silahlı qüvvələrində 26 ölüm halının qeydə alındığı barədə Ermənistan mətbuatında yayılan məlumatlara münasibət bildirən nazirlikdən qeyd edilib ki, aparılan araşdırmalara əsasən 2017-ci ilin yanvar ayından hazırkı dövrə qədər Ermənistan ordusunda döyüş və qeyri-döyüş itkilərinin sayı rəsmi şəkildə göstəriləndi kimi 26 deyil, 50 nəfərə yaxındır.

"Bunu sübut etmək üçün ordudakı itkilərlə bağlı cari il ərzində Ermənistan KİV-lərinin dərc etdiyi materialları izləmək kifayət edər. Hələ bu da Ermənistan ordusundakı itkilər barədə tam həqiqəti əks etdirmir. Nəzərə alsaq ki, işğal olunmuş ərazilərimizdə yaşayan ermənilərdən olan çağırışçılar və buraya dünyanın müxtəlif qaynar nöqtələrindən cəlb edilən erməni əsilli müzdluların qeydiyyatı aparılmır, bu rəqəm xeyli dərəcədə artıqdır".

Dollarla valyuta əməliyyatları kəskin azalıb

2017-ci ilin I rübü ərzində valyuta bazarının ümumi həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhəmiyyətli azalıb. Virtualaz.org-ün məlumatına görə, bu barədə məlumat Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) 2017-ci ilin yanvar-mart ayları üzrə pul siyasəti icmalında öz əksini tapıb. Sənəddə qeyd olunub ki, hesabət dövründə ötən ilin I rübü ilə müqayisədə ABŞ dolları ilə valyuta əməliyyatlarının həcmi 33,5% azalıb, avro ilə əməliyyatların həcmi isə 5,7% artıb.

Rübl ərzində valyuta bazarında əməliyyatların 82,2%-i ABŞ dollarında, 17,8%-i digər valyutalarda aparılıb. Valyuta əməliyyatlarının 28,1% hissəsi banklararası valyuta bazarında (BVB), 71,9%-i isə bankdaxili valyuta bazarında (BDVB) reallaşdırılıb. ABŞ dolları ilə BVB-də aparılmış əməliyyatların 51,7%-i bankların valyuta mövqeyinin tənzimlənməsi ilə əlaqədar olub. BDVB-də isə valyuta əməliyyatlarının 95%-i hüquqi şəxslərə valyuta satışı təşkil edib.

Valyuta bazarının həcmi azalması nağd xarici valyuta bazarı seqmentində də müşahidə edilib. Banklar tərəfindən ötən ilin I rübü ilə (147 mln.\$) müqayisədə nağd valyutanın xalis satışı (cari ilin I rübündə 77 mln.\$) 2 dəfə azalıb.

Mətbuat Şurasının sədri, millət vəkili Əflatun Amaşov son günlər medianın gündəmində xüsusi yer tutan bir neçə məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandırır.

- Əflatun bəy, Rusiya Ali Məhkəməsi Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin qeydiyyatını ləğv etdi. Bunun arxasında Azərbaycan xalqının müxtəlif kəsimlərinin nümayəndələri reaksiya verdilər. Bəziləri cavab tədbirləri olaraq Azərbaycanda rus dilini məhdudlaşdırmağı, bəziləri rus icmalarının sənədlərini yoxlamağı, bağlamağı, bəziləri Rusiyadan silah almağı dayandırmaq təklifini irəli sürdü. Sizin baxışınızı almaq istədik. Rusiya niyə belə etdi? Azərbaycan bunun qarşılığında bu deyilən cavab addımlarını atmalıdır?

- Milli Məclisdə mən də bu məsələ ilə bağlı çıxış etdim. Əlbəttə, bu, narahatedici bir faktdır ki, Rusiya təqribən tərkibində 2 milyona yaxın azərbaycanlı birləşdirən Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin bağlanması ilə bağlı məsələ qaldırdı və Ali Məhkəmə qurumunun qeydiyyatının ləğvi qərarını verdi. Bu məsələ 4 ay idi müzakirəyəydi və biz bir dəfə məsələni parlamentdə müzakirə etmişdik. ÜAK-a müəyyən iradlar tutulurdu. Onlardan biri bu idi ki, ÜAK-ın adı öz fəaliyyəti ilə uyğun gəlmir. Mən dünən ÜAK sədri Fazil Qurbanovun çıxışını oxudum. Fazil Qurbanov bildirib ki, irad kimi göstərilənlər texniki məsələlərlə bağlıdır. Məsələn, iclasların vaxtında keçirilməməsi. Hətta o, bir fakt göstərib ki, iclas noyabrın 25-də keçirilməlidir, noyabrın 26-da keçirilib. ÜAK-ın regionlardakı şöbələrində hesabatlar vaxtında verilməyib. Bax bu cür məsələləri irad tutub Ədliyyə Nazirliyi. Siz bilirsiniz ki, hər bir təşkilatı bağlamaq üçün onun fəaliyyətini, texniki məsələlərini araşdırıb səhv tapmaq mümkündür. O cümlədən Azərbaycandakı rus icmalarının da sənədlərində və fəaliyyətində araşdırma aparıb səhvler tapmaq mümkündür. Ədliyyə Nazirliyi ilk növbədə səhvlərin düzəldilməsinə çalışmalıdır, təşkilatı bağlamağa yox. Mən hesab edirəm ki, biz ÜAK-la bağlı məsələni həddən artıq da şişirtməli deyilik. Özümüz üçün analiz etməliyik ki, nəyə görə belə oldu, nəyə görə Rusiya Erməniləri İttifaqının sədri Abramyanın 60 yaş tamam olanda Rusiya prezidenti təbrik məktubu göndərib, xarici işlər naziri Lavrov, prezidentin mətbuat katibi Peskov yubiley tədbirində iştirak edir, lakin azərbaycanlıların yaratdığı böyük bir təşkilatın qeydiyyatını ləğv edirlər? Son zamanlar xristian dünyasında millətçi qüvvələr aktivləşib. Avropadakı prosesləri bilirsiniz. Məncə, bu prosesin gedişatı kimi Rusiyada da millətçi qüvvələr başqa xalqlara, əsasən də müsəlmanlara qarşı bu sayaq addımlar ata bilərlər. Rusiya monoetnik ölkə deyil, federativ ölkədir. Rusiyada çoxsaylı millətlər yaşayır ki, onlardan biri azərbaycanlılardır. Hələ bu vaxta qədər Rusiyada heç bir xalqın diaspora təşkilatı bağlanmamışdı. İlk dəfə azərbaycanlıların təşkilatı bağlandı. Bu əsas verir insan şübhələnsin ki, sabah da başqa xalqların təşkilatına qarşı belə

"Ola bilsin ki, jurnalistlər

"üçün üçüncü bina da tikilsin"

Əflatun Amaşov: "Hələ bu vaxta qədər Rusiyada heç bir xalqın diaspora təşkilatı bağlanmamışdı, bu əsas verir insan şübhələnsin ki, sabah da başqa xalqların təşkilatına qarşı belə addımlar atıla bilər"

"Azərbaycanda 2018-ci ildə keçiriləcək prezident seçkilərində müəyyən təzyiqlərlə nələrsə nail olmaq istəyinin olması haqqında da fikir söyləmək olar"

addımlar atıla bilər. Bu məsələdə Rusiyaya diqqətli olmağı tövsiyə edərdim. SSRİ dağıldı və burada müəyyən səbəblər var idi. O səbəblərdən biri də SSRİ-nin daxilindəki başqa respublikalara, xalqlara ayrı-seçkilik münasibətlərinin baş qaldırması idi. Məncə, indi Rusiya bu faktdan ağıllı nəticə çıxaracaq. Çünki belə məsələlər Rusiya kimi federativ ölkənin nə zaman da dağılmasının əsasını qoya bilər. Bir fakt da unutmaz ki, Rusiyada 40 milyon müsəlman yaşayır. Rusiyada yaşayan müsəlmanlar ÜAK-a qarşı atılan addımdan endişələnə bilərlər. Rusiyada yaşayan 2 milyondan artıq azərbaycanlı Rusiyanın iqtisadiyyatında, elmi potensialının artmasında, mədəniyyətinin inkişafında böyük faydalar verir. ÜAK-ın qeydiyyatının ləğvi bu azərbaycanlıların hüquqlarının pozulması kimi başa düşülür. Həmin azərbaycanlılar da bundan endişələnə bilərlər. Rusiya öz daxilində yaşayan bütün azsaylı xalqların hüquqlarının təmin olunması üçün beynəlxalq öhdəliklər götürüb. ÜAK-ın bağlanması Rusiyada insanların toplaşmaq, fikir azadlığının pozulması kimi də görünür. Bu da Rusiyanın götürdüyü öhdəliklərə xələf gətirir.

Rusiya ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrindən biridir. Dağlıq Qarabağ probleminin həllində Rusiya vasitəçi kimi bitərəf olmalıdır. Ancaq ÜAK-la bağlı baş verən hadisə onu göstərir ki, Rusiya həmin hadisələrin həllində bitərəf qala bilməz. Bax bu nüanslar diqqəti daha çox cəlb etməlidir. Rusiya Ali Məhkəməsinin məlum qərarı Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinə təsir edə bilər. Azərbaycan xalqı 200 ildir Rusiya ilə birməqəddər yaşayır. Ancaq bir dəfə olsun Rusiya dövlətçili-

yinin küreyinə xəncər vurma-yıb. Bu yaddan çıxmamalıdır.

Rusiyada Azərbaycanı sevməyən qüvvələr var. Baxanda ilk müstəvidə Rusiya-Azərbaycan münasibətləri yetərinə yüksəkdir, strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qalxmış münasibətlərdir. Ancaq münasibətlərin alt qatında, ayrı-ayrı qurumlarda olan Azərbaycanı sevməyən qüvvələr var. Onlar Azərbaycanı ona görə sevmirlər ki, Azərbaycan müstəqil siyasət yeridir, Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycan ısrarlıdır. Həmin qüvvələr Azərbaycanı Rusiyanın lider olduğu qurumlara sürükləmək üçün bu cür addımlar atırlar. Yəqin ki, müəyyən gözəllətilər var idi ki, Azərbaycan həmin qurumlarla bağlı addımlar atacaq, Azərbaycan isə Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllində Rusiyadan real hərəkət gözləyə də bunu görmədi.

- ÜAK-ın hüquqi bərpası mümkündürmü?

- Bu məsələ müəyyən hüquqi mərhələlərdən keçə bilər. Apelyasiya Məhkəməsinə, Konstitusiyaya Məhkəməsinə, Avropa Məhkəməsinə müraciət edilə bilər. Avropa Məhkəməsi böyük ehtimalla ÜAK-ın xeyrinə qərar çıxarar. Əvvəla, ona görə ki, adətən Avropa Məhkəməsi QHT-lərin istəyini daha çox reallaşdırmağa çalışır, ikincisi, Avropanın Rusiya ilə münasibətlərinin yaxşı olmaması da qərara təsir göstərir. Bu məsələnin Rusiyaya daha bir siyasi təsir vasitəsi ola biləcəyini düşünüb qərar verile bilər. Bütün hallarda ÜAK-ın qeydiyyatının ləğvi bizi ruhdan salmamalıdır. Biz çalışmalıyıq ki, ÜAK bərpa olunsun və fəaliyyətində hansısa neqativ hallar varsa, onları düzəldək. Bu hadisə azərbaycanlılarda ruh düşkünlüyü yaratmamalı, onları aktivləşdirməlidir. Bir neçə təşkilatlarda bir-

ləşmə, təşkilatlanmanı böyütmək lazımdır.

Mən cavab tədbiri kimi, Azərbaycandakı rus icmalarının bağlanması, rus dilinin məhdudlaşdırılması, Rusiyadan silah alınmaması kimi təklifləri dəstəkləmirəm. Bu gün Azərbaycanda 600-ə yaxın rus firması işləyir, onların Azərbaycana qoyduqları sərmayə 1 milyard yarım qədərdir. Onlara, rus icmalarına həmişəki kimi

lib. Bu məsələ ilə bağlı çoxsaylı müzakirələr, mübahisələr, çoxsaylı suallar var. Bir ümumi şəkildə bu məsələyə münasibətinizi istərdik. Növbəti dəfə çox böyük xeyriyyə xarakterli jest olunur, bundan çoxsaylı razı qalan tərəflər olduğu kimi, müəyyən narazı qalan tərəflər də olacaq. Mən bilirəm ki, artıq sizə çoxsaylı müraciətlər var. Jurnalistlərə verilən ev mövzusunda fikirlərinizi öyrənmək istərdik.

prezidentlə görüşdə müəyyən məsələlərdən danışdıq. Eyni zamanda jurnalistlərin sosial durumunda hansı problemlərin olması ilə prezident maraqlandı. Bir sıra jurnalistlərin evsiz olduğu, kirayələrdə, yataqxanalarda qalması haqqında söhbət gedəndə təkliflərimiz oldu. Cənab prezident məsələyə çox diqqət və qayğı ilə yanaşdı. Məhz həmin gün cənab prezident birinci binanın tikil-

"Müəyyən qüvvələr Azərbaycanı Rusiyanın lider olduğu qurumlara sürükləmək üçün bu cür addımlar atırlar"

şərait yaratmaqda davam edilməlidir. Biz öz mövqeyimizi, istəyimizi Rusiya tərəfə ısrarla vurğulamalıyıq. Bəlkə ÜAK-dan bir müddət əvvəl ayrılmış "Milliyətçilər İttifaqı"nın nümayəndələri faktoru da bu məsələlərdə hansısa rol oynayırlar. 2013-cü il prezident seçkiləri ərəfəsində də bilirsiniz ki, müəyyən proseslər getmişdi. Azərbaycanda 2018-ci ildə keçiriləcək prezident seçkilərində müəyyən təzyiqlərlə nələrsə nail olmaq istəyinin olması haqqında da fikir söyləmək olar. Ermənilər narahatdır ki, Azərbaycan Rusiyadan müasir silahlar alır. Ermənilər buna qarşıdır. Bizim indi Rusiya və nisbətən ucuz Rusiya silahını almaqdan imtina etməyimizdən ermənilər sevinər. Odur ki, biz bütün davranışlarımızı yüz ölçübü bir biçimlə etməliyik.

- Azərbaycanın və medianın gündəmində olan digər bir məsələ ilə bağlı danışmaq istərdik. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin sayəsində tikilən daha bir bina jurnalistlərin ixtiyarına verilmək ərəfəsindədir. Bununla bağlı xüsusi komissiya yaradılıb, müəyyən bir elan da verilib və qaydalar da müəyyənləşdiril-

məsi ilə bağlı sərəncam imzalandı. Tezliklə binanın yeri müəyyənləşdi və tikinti başlandı. Bu evlər Azərbaycan prezidentinin Azərbaycan jurnalistlərinə hədiyyəsidir. Hələ iki bina tikilib. Ola bilsin ki, üçüncü bina da tikilsin. 156 mənzil birinci binada verildi, 255 mənzil ikinci binada verəcək. Əmin olmaq istəyirəm ki, üçüncü bina da olacaq. Çox obyektiv seçimlə jurnalistlər evlə təmin olundular...

- İndi də obyektiv olucaqmı? Birincidə hamı düşünürdü ki, dövlətin maliyyə imkanları var və növbəti bina da olacaq. Lakin indi sanki hər kəs son şans kimi baxır.

- Şübhəsiz ki, yenə obyektivlik olacaq. İnanıram ki, bu sonuncu tikilən bina olmayacaq.

- Birinci binada mənzillərin paylanması əsas rol Mətbuat Şurası həyata keçirirdi. İndi sanki Mətbuat Şurası həlledici rol oynamır. Bu iş artıq xüsusi komissiyaya vəsaitlə həyata keçiriləcək. Bu sizi sevindirir, yoxsa narahat edirmi?

- Binadakı mənzillərin verilməsi üçün əvvəlcə jurnalistlərin siyahıları hazırlanıb təqdim olunur Prezident Administrasiyasına. Əsas məsələlər Prezident Administrasiyasında müzakirələr zamanı həllini tapır. Birinci binanın jurnalistlərə verilməsi üçün sənədlərin toplanması Mətbuat Şurasına həvalə olunmuşdu. Mətbuat Şurası həmin günləri gecə-gündüz işlədi. Elə vaxtlar olurdu ki, mən gecə saat 2-yə qədər işləyirdim. Evlərin bölünməsi də çox uğurlu oldu. Cənab prezident Ali Neft Mətbuat Şurasının açılışında da jurnalistlərin binasına göstərib dedi ki, bax bu binanı da jurnalistlərə tikib vermişik və çox şəfəf bölgü oldu, püşklə həyata keçirildi bölgü. Bu, həmin fəaliyyətə verilən böyük qiymət idi...

- Bu dəfə işin tək Mətbuat Şurasına deyil, Mətbuat Şurasının da daxil olduğu üç qurumdan ibarət xüsusi komissiyaya həvalə edilməsi nədən irəli gəldi?

(davamı gələn sayımızda)
□ Hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Hacı Beyləqanski

Son günler Rusiyanın kriminal aləmində yeni çalxalanma müşahidə olunmaqdadır. Rusiyadakı kriminal cəbhələr arasındakı savaşa indilikdə "informasiya müharibəsi" səviyyəsində gedir. Hətta bu mübarizə indi özünü "qara piar" və dezinformasiya xarakterli məlumatlarda göstərir.

Bu əsnada bir-birinə qarşı duran tərəflər-"Lotu Quli" kimi tanınan "qanuni oğru" Nadir Səlifovun və ötən ilin avqustunda Türkiyədə qətlə yetirilən "qanuni oğru" Rövşən Lənkeranski (Rövşən Caniyev) qruplaşmaları arasında mübarizə daha da qızışmış. "Lotu Quli" uzun illərdir ki, "Lənkeranski" klanı ilə mübarizədədir. "Lənkeranski"nin qətlə və "Şakro"nun həbsə düşməsindən sonra "Quli" tərəfdarları xeyli fəallaşmış. Bu fəallıq isə "Lənkeranski" klanında əsas fiqurlardan biri olan "Hacı Beyləqanski" kimi tanınan "qanuni oğru" Hacıbaba Talıbxanlının hədəfə alınmasında özünü göstərir.

Müşahidələr göstərir ki, Rusiyanın kriminal aləminə yaxın KİV-lər də əsas hədəf indi məhz "Hacı Beyləqanski"dir.

35 yaşlı "Hacı Beyləqanski" "Lənkeranski" klanında indi ən parlaq fiqurlardan biri və bəlkə də birincisidir. Bu səbəbdən də onun indi daha çox hədəf seçilməsi təsadüfi ola bilməz. Yada salmaq lazımdır ki, ötən ilin avqustunda məlum sui-qəsd tək-cə "Lənkeranski"nin yox, həmin vaxt yaxınlıqda olmuş "Hacı Beyləqanski"nin də öl-

dürlməsinə hesablanmışdı. Bu baş tutmadıqda, bu dəfə onu hətta guya onun sui-qəsdə əli olması barədə Türkiyə mediasına "istinadən" versiyalar ortaya atılmışdı. Amma bu "qara piar" alınmadı, tezliklə onu azadlığa buraxdılar.

Hələ o zaman kriminal dairələrdə "Hacı Beyləqanski"nin "Lənkeranski"dən sonra klana rəhbərlik edə biləcəyi haqda danışılmağa başlanmışdı. Maraqlıdır ki, "Lənkeranski"nin varidatı və obyektləri uğrunda dartsımlar getdiyi haqda mediada saysız-hesabsız məlumatlar yayılsa da, onun adı heç vaxt bu kimi "bölgülərdə" hallanmadı. Bu da "Hacı Beyləqanski"nin "Lənkeranski"nin əsl dostu olduğu barədə xəbərləri doğruladı.

Onun "Lənkeranski" ilə dostluğunun tarixi 2000-ci ilə təsadüf edir. 1982-ci il martın 29-da Beyləqanda anadan olmuş Hacıbaba Talıbxanlı 2000-ci illərin əvvəllərində Moskvaya gedib. Gənc olmasına baxmayaraq, tezliklə ən nüfuzlu "qanuni oğru"ların diqqətini özünə çəkə bilib. Elə Moskvada da "Rövşən Lənkeranski" ilə tanış olub. Bu, o ərəfələr idi ki, "Lənkeranski" özü

"Hacı Beyləqanski" niyə hədəfdədir?

Mümkündür ki, bunun əsas səbəbi "Rövşən Lənkeranski"yə yaxın olmuş kriminalaların "Hacı Beyləqanski" ətrafında cəmləşmək variantıdır...

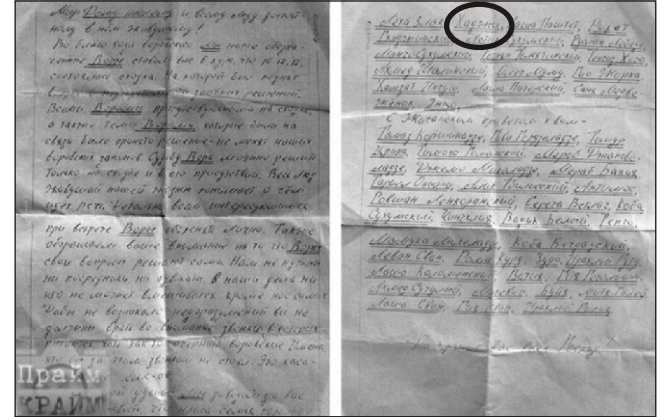

"qanuni oğru" adını yenidən almışdı. Rövşənlə qarşılıqlı dostluq münasibətləri onu sonradan tək-cə MDB məkanında deyil, digər Avropa ölkələrində də söz sahibinə çevrilmiş "Lənkeranski" klanına bağladı. Onun adı mediada çox hallanmırdı, amma o, həmişə "Lənkeranski"nin yanında, yaxınlarında ən yaxın adamı olub. Belə məlumatlar da var ki, "Lənkeranski" doğrudan da ona tək-cə sirlərini deyil, həm də dost kimi küreyini etibar etmiş...

"Qanuni oğru"lar arasında savaşa qızışanda "Lənkeranski" Moskvanı tərk edib Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə köçür və "Hacı Beyləqanski" də onunla bərabər bu ölkəyə gəlir. Ona "qanuni oğru" adı da

Dubayda verilib. İndiki dövrün ən tanınmış "qanuni oğru"ları 2012-ci ilin dekabrında onu "taclandırılar". Onu "taclandırılar" arasında "Rövşən Lənkeranski" ilə yanaşı Tariyel Oniani ("Taro"), Qivi Tbilisski, Koba Baqdati, Timoxa Qomelski, Siripa Kutaiski, İka Suxumski, Cemo, Romik Kurd kimi "qanuni oğru"lar olub. (bax: foto-2).

İstanbuldakı məlum sui-qəsdən sonra "Hacı Beyləqanski" "izini itirdi" və onun indi harada olması haqda mediada dəqiq bilgi yoxdur. Amma son günlər onun adının mənfı planda hallandırılması yeni də "Hacı Beyləqanski"yə diqqəti artırır. İddia olunur ki, onun "qanuni oğru" adı kriminalaların qarşonu ilə ifadə etsək, kimlərsə tərəfindən

"tomozlandırılıb". Burada əsas fiqur kimi "qanuni oğru" Valter Çaçeyanın adı hallanır. Səbəb? Bunla bağlı işə yazılan iddialarda heç bir səbəb göstərilir, həmin "qərən" niyə verildiyi əsaslandırılmır. Əsaslandırma isə kriminal aləmdə ən vacib məsələdir. Həm "qanuni oğru" adı verildikdə, həm bu ad "geri alındıqda" əsaslandırma mütləqdir. Məlumata görə, əslində Valter özü, onun bacısı oğlu Tengiz Kursaqiya və yeznəsi Dato Sva(onlar da "qanuni oğru"lardı) "Hacı Beyləqanski"nin yaxın dostlarıdır və onu dəstəkləyirlər. Üstəlik, xəbərlərdə deyilir ki, "Şakro" və "Tyurik" kimi tanınmış çox nüfuzlu "qanuni oğru" Vladimir Tyurin də "Hacı Beyləqanski" ilə yaxşı münasibətləri var, ona dəstək verirlər.

Xatırladaq ki, 2012-ci ildə "Ded" in adamları "Lənkeranski"nin tituluğunu əlindən alınmasına cəhd etmişdilər. Qərar qiyabi qəbul edilmişdi, amma heç bir qüvvəyə malik deyildi. Çünki "qanuni oğru"nun özü olmadan onun titulu barədə hər hansı bir qərar qəbul etmək düzgün deyil.

Belə versiya irəli sürmək mümkündür ki, Rusiyadakı azərbaycanlı klanı nəhayət toparlanmaq niyyətindədir. Mümkündür ki, indi Rövşənə də ən yaxın olan kriminalaların "Hacı Beyləqanski" ətrafında cəmləşmək variantı olsun. Bu səbəbdən də indi onu hədəf seçib bərsində doğru olmayan xəbərlər yayırlar...

□ ORXAN

"İşıq məhbusları"nın məhkəməsi başlanır

Elçin Sadıqov: "İstintaqın gedişindən narazılıq"

Cəbrayılı "ışık məhbusları"nın istintaqı yekunlaşıb. Cəlal Quliyev, Zaur Feyruzlu, Gülağa Alməmmədov, Ülvi Quliyev və İlkin İsgəndərovun beş ay davam edən istintaqı mayın 16-da başa çatıb. Gələcək ayın əvvəllərində məhkəmənin başlayacağı gözlənilir.

Beş məcburi köçkün barədə tutulan sət məvqə daim müzakirə mövzusu. Belə ki, ötən ilin sonlarında keçirilən aksiyadan sonra qəsəbədə vəziyyət qısa müddətdə düzəlib, sakinlər elektrik probleminə azad olublar, həyat əvvəlki axarına qayıdıb. Lakin yalnız beş məhbusun məsələsi həll olunmadı. Artıq onlar bərsində məhkəmədə hökm oxunacağını da indidən təxmin etmək

olur. Hökumətin bu məhbuslarla bağlı qəti qərarı suallar doğurur. Çünki adətən belə məvqəyi siyasi məhbuslarla bağlı görmüşük. Amma cəbrayılı məhbusların heç biri indiyə qədər, ümumiyyətlə, siyasətlə məşğul olmayıblar.

Onların hüquqlarını qoruyan vəkil Elçin Sadıqov istintaqın gedişindən razı qalmadıklarını söylədi: "Çünki hə-

min şəxslərin müdafiə hüquqları kobud şəkildə pozuldu. Dövlət tərəfindən təyini olunmuş vəkillər vəzifələrini layiqincə yerinə yetirmədilər. Həbs qərarından belə apelyasiya şikayəti verilmədi. İstintaqın qənaətləri ilə də razı deyilik. Çünki polislərin müdaxiləsindən sonra orada yüngülvari qarşudurma yaranıb. Orada ciddi bir xəsarət alan beş məhbus. Zərər 4 min manat civarındadır ki, bu da elə böyük rəqəm deyil. Bu da işiq dirəklərinin aşması nəticəsində yaranmış zərərdir. Həmin şəxsləri 7

ilə qədər azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir. Amma ümid edirik ki, hadisə sosial problemlərlə bağlı baş verdiyindən, həmin şəxslərin hərə-kətləri cinayət əməli kimi qəbul edilməyindən müəyyən güzəştlər edilsin. Bu istiqamətdə ümidlərimiz var. Bundan əlavə, qəsəbədəki borclar da bağışlanılıb. Düşünürük ki, humanistliyi həmin beş məhbusa da göstərəcəklər. Sonuncu dəfə onlarla bu həftə görüşmüşəm. Saxlama rejiminin aşması nəticəsində yaranmış zərərdir. Həmin şəxsləri 7

xəstəliyindən əziyyət çəkir. Müalicə də ala bilmir. Bununla bağlı ciddi narahatçılıq var. Bu hadisə ilə bağlı 30-a yaxın zərərçəkmiş var".

"İşıq məhbusları"nın problemləri ilə yaxından məşğul olan cəbrayılı məcburi köçkün, keçmiş vicdan məhbusu Məhəmməd Məcidli məhkəmə proseslərinə hazırlaşdıklarını bildirdi: "Bu işin qurama olduğu bellidir. Həbs olunarkən onlara ilkin mərhələdə təzyiqlər də olub. Özlərinin xəbəri olmadan bəzi şeylərə qol çəkdiriblər. Açıq, məhkəmədən gözləntilərimiz yoxdur. Çünki məhkəmə siyasi si-fəriş icra etməlidir. Biz artıq hökmün oxunmasını gözləyirik. Ümid edirik ki, beynəlxalq aləmin təzyiqi ilə həmin şəxslər azad olunacaqlar. Ailə üzvləri ilə mütəmadi şəkildə əlaqə saxlayıram. Onlar da məhkəmədən nəyisə gözlə-mirlər. Həbsxanada vəziyyətləri normaldır. Son vaxtlar görüşlərə də problem yaratmırlar. Onu deyim ki, əslində o proseslərin gedişində hakimiyyətin niyyəti tam başqa idi. Sonradan bunu bildik. O beş şəxsin müxalifətçi olmadıqları ortadadır. Sakinləri nəzarətdə

saxlamaq, haqlı tələblərini səsləndirməmələri üçün o şəxsləri həbsdə saxlayırlar. İstəyirlər ki, camaat bir daha aksiya haqqında düşünməsin. Özləri çox gözəl bilirlər ki, onlar heç bir cinayət törətməyiblər".

Qeyd edək ki, Cəbrayıl rayonundan olan köçkünlər qəsəbələrə verilən elektrik enerjisinin tez-tez kəsilməsinə etiraz ediblər. Əraziyə polis qüvvələri cəlb olunub. Vətəndaşlarla polis arasında qarşudurma baş verib. Daxili İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, aksiyada fəallıq edən şəxslər saxlanılıblar, onlar bərsində Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 186.2.2-ci (Əmlakı qəsdən məhv etmə və ya zədələmə), 233-cü (İctimai qaydanın pozulmasına səbəb olan hərəkətləri təşkil etmə və ya bu cür hərəkətlərdə feal iştirak etmə) və 315.2-ci (Xidməti vəzifələrini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar hakimiyyəti nümayəndəsinə qarşı həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli olan zor tətbiq etmə) maddələri əsasında cinayət işi açılıb.

□ Cavansir ABBASLI

Azərbaycan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi general Mədət Quliyev oturuşmuş adətlərə, qayda-qanunlara sözsüz əməl edənlərdəndi. Çoxları öz gözləri ilə şahiddi ki, o, yas məclislərinə də gedir, toy-büsatlara da. Ancaq yeri gələndə, bu oturuşmuş adətlərə bir başqa, tamam yad bucaqdan baxmağı da bacarır. Qanrılıb qəfil geri baxmağı da, inanın, çox yadda qalan, kinematografik bir səhnədir.

General Mədət Quliyevin

marsrutu - portret cizgilər

Misal üçün, xalqımızın 20 Yanvar şəhidlərinin mezarlarının ziyarətində Mədət Quliyev Şəhidlər Xiyabanını oturuşmuş, bəsitlənmiş protokol qaydasıyla ziyarət etməyib. Yeniyetmə, biğ yeri təzəcə tərlemiş oğluyla birgə ziyarət edib bu xatirə kompleksini. Dövrü mətbuatda çap edilmiş bu fotoların lal səhnələri, belə deyək, çox kövrəkdir. Təsirlidir. Yadda saxlayın, belə ziyarətlərin xatirə fotosəkilləri təkəcə rəqəmsal yaddaşlara deyil, ilk növbədə ürəklərə həkk edilir. Mədət Quliyev, gördüyümüz kimi, belə detallara, incəliklərə, novatorluqlara meyillidir.

Ancaq Mədət Quliyev öz övladını təkəcə məhdud, məhəlli milli-mənəvi dəyərlər çərçivəsində böyüdü bəyabaşa çatdırmaq da istəmir. Yeri gələndə bu balasını ruhuna kosmopolit bir ovqatı da hopdurub aşılrayır. İstəmir onu dünyada əsən səmt küləklərindən kənar saxlasın.

Misal üçün, dünya şöhrətli italyalı rəqqas Canluka Vakki Bakı Şopinq Festivalının xüsusi qonağı olaraq mayın əvvəlində vətənimizə gəlib.

"Elektra Hall"da onu əhatələyən fanatların içində fotoqraflar qəfil yenidən bu yeniyetmə oğlanın tanış simasını görüb bərk diksiniblər.

Gördüyümüz kimi, Mədət Quliyev bayağı, əzbərçi vətənpərvərlərdən deyil. O, istənilən işə standartdan kənar bir yanaşma da sərgiləməyi bacarır. İnanın, əməliyyatçı peşəsində bu, çox vacib, bəlkə də ən həlledici nüansdır.

Misal gətirdiyimiz bu ilginclik faktlar Mədət Quliyev portretinin ilkin ştrixləri, zəif konturları sayıla bilər. Beləliklə, fırçanı barmaqlarımız arasında sıxaraq kətan üzərinə ilk cızıqları çəkirəm. Mənzərə təcridən böyüyüb öz əhatəsini genişləndirir. Bir də görürəm dələ tüklü fırçam, kətan üzərinə 60-cı illər Gəncəsinin niskilli, yadda qalan mənzərələrini həkk edir...

Bax, bu Gəncədə keçirilən məktəblərarası növbəti şahmat yarışması çempionlandı. Aralarında bir bəstəboy, lakin çox inadkar birisi hələ uzaqdan hamının diqqətini özünə cəlb edir.

Şahmat taxtasını qoltuğuna vuraraq "farağat!" pozisiyasını tutmuş bu 2-ci sinif şagirdinin indi saralmış kollektiv fotolarına baxarkən bəribaşdan seziilir ki, bu inadkar məktəbli gələcəkdə mütəq...hökmən general rütbəsi, paqonları qazanacaq.

Kətan üzərində yaratdığım portret məhz bu ilkin ştrixlərdən sonra öz ilk real məzmununu, görkəmini qazanır.

Beləliklə, Mədət Quliyev məktəblərarası yarışmalarda özünün ilk qələbəsini, gözlədiyimiz kimi, idman sahəsində deyil, yoxxxxx... şahmat oyununda əldə edib. Bu başlanğıc da onu elə bəribaşdan digər ezələ qəhrəmanlarından fərqləndirib. Şahmat ustasına lazım olan taktika və strategiya gedişləri, irəliləmə, geri çəkilmə mexanizmlərinə Mədət Quliyev

iyələnsin. Eşitdiyimə görə, o zamanlar idmançılara xüsusi ərzaq talonları verildirdi ki, uşaqlar yaxşı qidalanıb ətə-cana gəlsinlər. Bax, bəribaşdan mərc gəlirəm - mənəcə, yaşlara göndərilən idmançılara verilən bu ərzaq talonları bizim gənc Mədətin çantasında olardı əvvəlcə. O da bu talonları sonralar öz idmançı həmkarları arasında insafda bölərdi. Hamı bərabər ölçüdə öz smetan, kolbasa, ət paylarını Gəncədəki "Dinamo" cəmiyyətinin ərzaq dükanından alıb gənc Mədətə "çox sağ ol" deyərdi.

O uzaq günlərdə aktiv idmanla məşğul olan M.Quliyev 18-22 yaşlarında Azərbaycan yığma komandası tərkibində müxtəlif ümumittifaq yarışmalarda, turnirlərdə iştirak edib. Dəfələrlə sambo üzrə yeni-

inanın, indiyədək qoruyub saxlayıb. Qarın nahiyəsində bir qram belə artıq piy qatı mövcud deyil.

Dövrü mətbuata ara-sıra onun bax bu cür idmançı fotoları hələ də sızdırılır. Yəni ənənə davam edir.

Bədən elə həmin bədəndi. Mədət, elə həmin Mədətdi.

məhz o günlərdə iyələnilib. Sonra girişib ezələ şişirtməyə, yumruq düyünləməyə.

Müəllimlər hələ o vaxt uzaqdan-uzağa bu istedad sahibini seçib fotolarını Gəncədəki 1 sayılı məktəbin şərəf lövhəsinə yapışdırıblar. Atası - mühəndis Qəzənfər Quliyev, anası - ədəbiyyat müəlliməsi Zambaq Quliyeva bu uşağa çoxtərəfli bir istedad hiss edərək onu təkəcə elə şahmat taxtası arxasında oturtmayıblar. Məcbur ediblər bu dəcəl oğlan digər idman növlərinə də mükəmməl

yetmələr arasında qalib kürsüsünə qalxıb, boynundakı qızıl, gümüş, bürünc medalların sayını artırıb. 160-dan çox fəxri fərmanla, mükafatla təltif edilib. 21 yaşında idmanın cüdo növü üzrə SSRİ idman ustası normasını yerinə yetirib.

Molbertə çəkdiyim kətan üzərində artıq Mədət Quliyevin ilkin portret cizgiləri hazırı. Qarşımızda gənc idmançı canlanır. Boynundan çoxsaylı medallar asılıdır. Bədəni tuncdan tökülüb sanki. Bu bədən ölçülərini Mədət Quliyev

Kətan üzərində cızdığımız bu portret üzərinə 1980-ci ildə hərbi geyim əlavə olunur. Mədət Quliyev payız çağırışıyla sovet ordusu sıralarına çağırılır. Hərbi xidmətini bir müddət Ermənistanda keçir. Sonra Gürcüstanda. 1982-ci ildə ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra Gəncənin "Dinamo" cəmiyyətinə qayıdaraq orda təlimatçı işləyir.

Peşəkar əməliyyatçı kadrların həzirlənməsi sahəsində Mədət Quliyevin təcrübəsi ilk dəfə bioqrafiyasının bax bu mərhələsində formala-

şır. Kətan üzərindəki portretə bir ştrix, epizod əlavə olunur bu vaxt: budur, gənc təlimatçı Mədət Quliyev idman döşəyi kənarında qərar tutaraq öz tələbələrini gələcək döyüşlərə hazırlayır. Kimisini çıxdaş edir komandadan, kimisini yeni idman zirvələrinin fəthinə çağırır.

Yağlı boya ilə çəkdiyim bu portretə mən bir komsomol döş nişanı əlavə edə bilmirdim. Nişanı Mədət Quliyevin göyümsov kostyumunun sol yarasına sancıram. Məhz həmin zamanlar o, Gəncə Daxili İşlər İdarəsinin komsomol təşkilatı katibi vəzifəsinə gətirilir. Mülkü geyimi təcridcən millis qiyafəsi ilə əvəzlənir. Daxili İşlər Nazirliyi ilə uzun illər davam edən əməkdaşlıq o vaxtdan start götürür. Gənc Mədətə atır dəli ehtirasların, oğru-quldur güllələrinin qabağına.

Çəkdiyim portretə ilk qan ləkəsi ilk dəfə məhz bu zaman əlavə olunur. Hadisə 10 dekabr 1993-cü ildə Gəncənin qatı zülmətə qərç olmuş bir oğru ünvanında baş verir. Sinaşını kor gülləyə sipər edən Mədət Quliyev yaralansa da qəddini əymir. Əməliyyatı sonadək həyata keçirməyi ilə qalır öz həmkarlarının yaddaşında.

Kətan üzərində gəzişən fırçanın sürəti bu andan eti-

barən birə yüz artır elə bil. Neynək. O vaxt zaman çox iti sürətlə axır, qarşısına çıxarı sel kimi uçuruma sürükləyirdi.

Mədət Quliyev 1994-cü il oktyabr 4-də Gəncə hadisələri zamanı rəhbərlik etdiyi şöbənin əməkdaşları ilə birlikdə, dövlət çevrilişinə cəhd göstərən cinayətkar dəstənin ləğv edilməsində də fəal iştirak edir. O, 1997-ci ildə Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasını bitirir.

1996-cı ildə Mütəşəkkil Cinayətkarlığa Qarşı Mübarizə İdarəsinin rəisi müavini, 2001-ci ildə isə həmin idarənin idarə rəisi vəzifəsində çalışır.

2002-ci ildə DİN-in Narkotiklərə Mübarizə İdarəsinin rəisi vəzifəsində öz peşəsini davam etdirən Mədət Quliyev 2004-cü ildə Interpolun Azərbaycan üzvi Milli Mərkəzi Bürosunun rəisi təyin edilir. Polis general-mayoru rütbəsinə yüksəlir və 2006-cı ildən DİN-in Baş Mühafizə İdarəsinin rəisi vəzifəsində çalışaraq öz xidməti borcunu şərəflə yerinə yetirir.

O, psixoanalizlə məşğul olmağı sevir, fikirlərini faktlarla, dəlillərlə əsaslandırmağı özünün mənəvi və vətəndaşlıq borcu hesab edir. 5 dildə danışmağı bacaran general-mayor Mədət Quliyev xidməti işi ilə əlaqədar olaraq Amerikada, Avstriyada, Fransada, İtaliyada çox olub.

Molbertdəki portretə indi diqqətlə zillənin. Qarşınızda general poqonlu bir vətən övladı canlanır. O, hərdən vələsipedə əyləşir, gücünü verir pedallara. Bayraq meydanından başladığı bir marşrutu Milli Təhlükəsizlik Xidməti binasının qalın palıd qapılarında davam etdirir.

Gözəl marşrutu bu.

Onu xalqımıza, dövlətimizə məhz bu idmançı, velosipedçi, musiqiçi, bir sadə portretə gördüyünüz Mədət Quliyev hədiyyə edib.

Həmin marşruta hamımızın qoşulmağı vacibdi.

Bu marşruta çoxlarının, xüsusilə də yüksək rütbəli dövlət məmurlarının qoşulması xalqımızı qələbə adlı finişə gətirə bilər əlbəttə. Bu xoş arzu ilə də fırçanın son cizgisini vururam.

Portret hazırıdır.

□ HƏMİD HƏRİSÇİ

Kürən adamın hekayəsi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Milli Məclis Rusiya əleyhinə azca mızıldanmışdı, dərhal iclası təxirə düşdü. Çətin təmədir. Qanıb-qandıran rejim deyil. Putinə nə başa salmaq olar? O boyda Amerikanı oyuncağa döndərdilər, təhqir elədilər, rəhmətlik Vəzirov demişkən, bambılının birini prezident qoydurdular. İndi isə bu bambılı məxfi sirləri rus xarici işlər nazirinə elə açıb töküür, deyərsən, su başında arvadlar qeybət qırır. Dünyanın hər üzünü görmüş İsrail kəşfiyyatı belə dəli olub, deyirlər, daha biz Amerika ilə məxfi məlumat bölüşmək istəmirik, çünki həmin informasiyalar sabahki gün Putinin və dolayısı ilə Həsən Ruhaninin ovcunda olur.

Doğrudan deqradasiyanın bu dərəcəsi görünməmişdi. Belə şeylər bizdə olanda, misal üçün, Eldar müəllimin bandası kimisə tutub soyanda bunu anlamaq olardı. Necə deyərlər, demokratiya qarpız deyil bazardan alasan, bizim demokratik dövlət təcrübəmiz isə yox kimidir. Ancaq Amerika Rusiyanın əli altında oyuncağa çevrilirsə, o dünyada Reyqanı yüz faiz tərsinə çevirirlər.

Bu baxımdan, çox sərt olmaq lazım deyil. Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresini ləğv ediblər? Lap yaxşı ediblər! Lazım gəlsə bu qərara görə Vladimir Vladimir oğlu Putin müəllimə Zəngilan rayon zəhmətkeşləri adından minnətdarlıq məktubları da yollamalıyıq. Yazmalıyıq çox düzgün qərardır, vaxtında atılmış addımdır, əgər istəyirsinizsə təzə bir ÜAK qayıraq, onu da ləğv edin. Hər il birini düzəldək, ləğv edin - əgər belə xoşdursa. Əsas odur dövlətçiliyimiz sarsılmasın.

Hətta sizə deyim ki, dövlətçiliyimizin özü də siyasi sabitlik, iqtisadi artım, ən böyük yarımaldma qazma qurğusunun düzəldilməsi tipli işlərin yanında dəhşətli dərəcədə vəcə alınmamalıdır. Baxın, neftin qiyməti düşür, ancaq biz neftçixarma tariximizdə ən yekə yarımaldma qurğusunu işə salırıq. O cümlədən, Beynəlxalq Bankı restrukturizasiya eləyirik. Axırını bankın müdiri Xalid müəllim söyləyib, düzü, biz bunun nə olmasını hələ tam anlama bilmirik. Elman müəllim manat öləndə də "tədiyyə dalansını üzən məzənnəyə innovasiya edirik" (*balans sözü yanlış düşdü, düzəltmədim - Z.H.*) tipində nəse demişdi. Zorlama işində məhkəmədə ifadə verən şahid haqqında bu temada çox yaxşı lətifə var, ancaq 18 nədir, hətta 25 plyusdur, yazmaq mümkün deyil. Mollanın sözü olmasın, bilənlər bilməyənələrə danışsın. İp ucu verim ki, içində "əlaqə" sözü var.

Sözgeşi, bu restrukturizasiya prosesində mənə bir sual da maraqlıdır ki, əgər BB-nin köhnə rəhbərliyini tutub dama salıblarsa, ordan pul götürüb xaricə qaçan bir sürü qohum-əqrəbə niyə axtarılmır? Məsələn, bankın 18 milyonunu dükan-bazara, turist səfərlərinə xərcləyən adamın adı heç yerdə çəkilmir. Ancaq bizim işiq puluna 5 manat borcumuz olanda dövlətin min dəne idarəsi yəcuc-məcuc qəbilələri kimi tökülüşüb gəlir, dünyanı gözümüzə qaranlıq edirlər. Xeyir ola? Neyləyək indi, bəlkə biz də Putinə şikayət yazsaq? Onsuz xalqımızda tarixi moddur, həmişə ora-bura yazmışıq, "gəlin bizi düzəldin" xahişi eləmişik - türkün məsəli. Ta özümüz öz dərdimizə əlac edək, öz aramızda birləşib problemləri müstəqil şəkildə aradan qaldıraaq, bunlar bizə yad gəlir.

Yazını rus yazıçısı Daniil Xarms-ın "Kürən adam" hekayəsi ilə bitirirəm:

"Bir kürən adam vardı, onun gözləri və qulaqları yox idi. Onun heç tükələri də yox idi, demək kürən adlanmağı çox şerti məsələydi. O danışa da bilmirdi, çünki ağız yox idi. Burnu da yox idi. Onun hətta əlləri və ayaqları da yox idi. Onun qanı da yox idi, belə də yox idi, bel sümüyü də yox idi, heç bir daxili orqanları da yox idi. Heç nəyi yox idi! O üzdən, aydın deyil söhbət kimdən gedir. Yaxşısı budur, biz də onun haqqında daha danışmayaq".

Hərb, yoxsa sülh: situasiya böyük partlayış həddində

İki gün öncə prezidentlərin Vyana görüşünün iki ili tamam oldu. Rusiya, ABŞ və Fransanın xarici siyasət idarələri başçıların da qatıldığı həmin yüksək səviyyəli görüş 4 günlük aprel savaşıdan az sonra unikal bir fürsət idi ki, Qarabağ danışıqlarında, nəhayət, dönüş baş versin, diplomatik həmlə ilə yadda qalsın. Əfsus ki, şans buraxıldı. Sammit heç bir ciddi sənəd, anlaşma, bəyannamə qəbul olunmadan bitdi.

Ən betəri odur ki, o vaxtdan indiyədək prezidentlərin Sankt Peterburq görüşü (iyun) istisna olmaqla, Dağlıq Qarabağa dair sülh prosesində heç bir önəmli hadisə baş verməyib. Danışıqlar hələ də dalandadır və oradan nə vaxt çıxarılacağı məlum deyil. İki əsas vasitəçi dövlət - Rusiya və ABŞ arasında yaşanan və azalmaq bilməyən gərginlik isə effektiv danışıqların bərpasına inamı daha da azaldır. Sülh şansları azaldıqca isə yeni və daha dağıdıcı müharibə riski sövq-təbib artır. Çünki istənilən sülhün alternativləri - müharibədir. Yaxın-uzaq tarix, ötən ilin aprel hadisələri bunu dönə-dönə isbat edir.

*****

Artıq yerli və əcnəbi analitiklər də bölgədə müharibə ehtimalının xeyli gücləndiyi barədə xəbərdarlıq etməkdədirlər. Az öncə tanınmış politoloq Eldar Namazov mətbuata açıqlamasında Dağlıq Qarabağda müharibənin müstəsna olaraq Rusiyadan asılı olduğunu bəyan etmişdi. Daha sonra ABŞ-dəki nüfuzlu Mili Təhlükəsizlik Agentliyi yaydığı hesabatda 2017-ci ildə Azərbaycanla Ermənistan arasında hərbi toqquşma ehtimalının güclü olması barədə xəbərdarlıq etmişdi.

"Ermənistan və Azərbaycan arasında müharibə ehtimalı böyükdür. Dağlıq Qarabağda vəziyyət kəskinləşsə, bu, ötenilki kimi lokal olmayacaq və dövlətlərarası müharibəyə çevriləcək". Bu ehtimalı isə **gürcü ekspert Vaxtanq Maisaya** Gürcüstanın "Rezonans" nəşrinə müsahibəsində irəli sürüb (publika.az).

Onun sözlərinə görə, müharibənin baş verməsində Ermənistan maraqlıdır: "Ermənistanı Moskva və İrəvan arasında imzalanmış hərbi müqavilələr motivasiya edir". Lakin ekspertə görə, müharibədə ən böyük marağı olan Rusiyadır. "Rusiya Cənubi Qafqazda öz döyüş hazırlığını gücləndirməyə cəhd edir. Təsədüfi deyil ki, abxaz dəmir yolu məsələsi gizli danışıqlar səviyyəsində davam edir. Abxaz dəmir yolu-

Qarabağda yeni müharibə təhlükəsi - Rusiya sülhü savaşa dəyişir?

Bölgə üzərində qara buludlar yenidən sıxlaşıb; sülh şansları sıfıra yaxınlaşır; əcnəbi analitiklər də bir-birinin ardınca müharibə xəbərdarlığı edir...

nun bərpası Rusiyaya hərbi yüklərin daşınması üçün lazımdır. Rusiya Sxinvalidə, Abxaziyada, eləcə də Ermənistanında hərbi kontingentini gücləndirir. Qafqaz Rusiyaya sonrakı genişlənmə üçün müharibə meydanı kimi lazımdır.

*****

Öz növbəsində rusiyalı analitik Mixail Belyayev hesab edir ki, Qarabağda sülh şansları faktiki, sıfıra yaxınlaşmışdır. Musavat.com-un məlumatına görə, bu barədə o, "Vestnik Kavkaza" nəşrinə yazdığı analitik yazısında qeyd edib.

Analitik yazır: "Yayın gəlişi ilə Dağlıq Qarabağ konflikt zonasından həyəcanlı xəbərlər artmaqdadır. Bugünlərdə Azərbaycan ordusu ermənilərin "OSA" zenit-raket kompleksini və onun xidmətçi maşını məhv elədi və bunun videosunu yaydı. Ehtimal ki, Azərbaycan silahlı qüvvələri növbəti dəfə İsrail istehsalı olan və idarə olunan "Spayk" raketindən istifadə edib - hansıların effektivliyi ki, hələ ötən ilin aprel döyüşlərində özünü göstərmişdi. Ertəsi gün axşam erməni silahlı qüvvələri Ağdamın kəndlərini intensiv atəşə tutmaqla cavab verməyə çalışdılar. Hərçənd mülki obyektlərə qarşı bu cür permanent hücum taktikası Ermənistan silahlı qüvvələrinin özü üçün də ciddi risk təşkil edir. Yada salaq ki, ötenilki genişmiqyaslı aprel toqquşmalarına rəvac verən faktorlardan biri

də belə raket zərbələri nəticəsində bir neçə mülki azərbaycanlı şəxsin həlak olması olmuşdu. Bütün bunlar isə onunla nəticələndi ki, erməni tərəfi bir sıra strateji yüksəklikləri itirdi, canlı qüvvə və texnika sandan böyük itkiyə məruz qaldı və Ermənistanın Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi, başda müdafiə naziri Seyran Ohanyan olmaqla, istefaya göndərildi".

Ekspert daha sonra yazır: "2016-cı ildəki aprel hərbi toqquşmasının birinci və sonuncu olmayacağı barədə bir çox ekspertlər çoxdan xəbərdarlıq edirdi. Çünki sülh danışıqlarında irəliləyişin olmaması ən ciddi problem olaraq qalır. Məhz belə bir irəliləyişin elçatmaz olması etimad atmosferinin yaranmasına və cəbhədə situasiyanın sakitləşməsinə mane olur. Təəssüf ki, bu gün diplomatik müstəvidə baş verənləri dolğun sülh danışıqları adlandırmaq çox çətinidir. Ona görə ki, atəşkəsdən ötən 23 ildə nizamlama prosesi bir qarış da irəli getməyib. Erməni tərəfinin "sişan-pişik" oyunu davam edir. İrəvan hər vaxtda Azərbaycan ərazilərinin heç olmasa, bir hissəsinin boşaldılmasını gah parlament, gah da prezident seçkilərində uzaq edir. Sonra isə yenə hər şey sıfırdan başlayır".

Rusiyalı analitikin qənaətinə, mövcud vəziyyətdə təkə ərazisinin bir hissəsi işğal altında olan Azərbaycan

yox, Ermənistanın özü uduzur. "Görəsən, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı geniş, insan yaşamayan əraziləri işğal altında saxlamaqla özünü təcridə, boşalmaya tuş eləmək Ermənistanın yaxın və orta perspektivdəki milli maraqları baxımından nə dərəcədə rəsi-onal siyasətdir? Sual yəqin ki, ritorikdir", - deyər müəllif qeyd edir.

Məqalənin sonunda analitik düşmən ölkədəki Sərkisyan rejiminin öz hakimiyyət maraqları baxımından mövcud status-kvonu saxlamaqda maraqlı olduğunu vurğulayır və əlavə edir: "Belə vəziyyətdə dinc nizamlama şansı sıfıra bərabərdir. Bu da belə bir ehtimal irəli sürməyə imkan verir ki, yaxın zamanlarda Dağlıq Qarabağda situasiya yenidən böyük partlayış həddinə gələcək".

*****

Lakin yen partlayış təhlükəsinin bir səbəbi də Rusiyanın Qarabağla bağlı nizamlamada astagəlliyi, onun öz satelliiti, işğalçı Ermənistanı təzyiq eləmək istəməməsidir. Əksinə, ÜAK ətrafındakı son olaylar göstərir ki, Moskva təzyiqləri Bakıya yönəltməyə çalışır. Görəsən, niyə? Gerçək-dənmi Rusiya Qarabağda yeni müharibədə maraqlıdır? Doğrudanmı o, cırdan Ermənistanı görə Azərbaycan və Türkiyə kimi bölgənin iki mühüm dövlətini həmişəlik itirə biləcəyini ciddiyyə almır?

□ Siyasət şöbəsi

Xəbər verdiyimiz kimi, prezident İlham Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində qeyd olunması ilə bağlı sərəncam imzalayıb. Ölkə başçısının bu sərəncamı ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanıb.

Bu sərəncamın cümhuriyyətə verilən ən böyük dəyər olduğu qeyd olunur və sərəncamın o böyük tarixə layiq şəkildə icra olunacağı vurğulanır. Ölkə müxalifəti, ictimai-siyasi xadimlər, tarixçi alimlər sərəncamı yüksək dəyərləndirirlər.

Rəsulzadə Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, tarixçi alim Nəsiman Yaqublu sərəncamı alqışlayır. Bu barədə "Yeni Müsavat"a danışan tarixçi alim bunları dedi: "Ölkə başçısının belə bir sərəncam verməsi, doğrudan da cümhuriyyətin 100 illiyini yüksək səviyyədə keçirməyə şərait yaradır. Bu baxımdan, sərəncamı alqışlayıram. Özü də bir il əvvəldən verilən sərəncamdır, yeni bir ilimiz var və yüksək işlər görmək imkanlarımız genişdir. Arzu edərdim ki, bu sərəncamın həyata keçirilməsi üçün ciddi işlər mexanizmi yaradılınsın. İlk növbədə, bu sahəni bilən şəxslərdən ibarət bur qrup formalaşmalı, orada konkret iş planı müəyyən edilməlidir. Çünki bu yüz illiyi tək biz qeyd etməyəcəyik. O dövrdə müstəqilliklərini elan etmiş dövlətlər də yüz illiklərini keçirəcəklər. Məndə olan məlumata görə, müstəqilliklərinin yüz ili tamam olan dövlətlər də bunu qeyd etməyə yüksək səviyyədə hazırlaşacaqlar. Bu baxımdan, elə etməliyik ki, bu yüz illik bizim üçün mühüm hadisəyə çevrilsin. Bundan ötrü o dövrün həqiqi mütəxəssislərini bu işə cəlb etmək lazımdır. Yeni tez-tez mövqeyini dəyişən, sifarişlə tarix yazan, sənədlər axtaran şəxsləri deyil, bunu daha dərinləndirən, həqiqətən tariximizə töhfələr verməyə çalışanları proseslərə cəlb etmək lazımdır. Digər tərəfdən, cümhuriyyət qurucularından sovet dövründə xaricdə yaşayanlar olub ki, onların orada ailə üzvləri var. Onlarda da sənədlər var, həmin sənədləri almaqla yanaşı, o insanları da bu proseslərə qoşa bilərik. Çalışmalıyıq ki, bu məsələdə onlar bizə kömək etməklə yanaşı, diqqətli olsunlar. Fransa, Polşa, Almaniya və digər Avropa dövlətlərində bu insanların qoşmaları yaşayır. Məsələn, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin polyak olan həyat yoldaşının orada qohumları yaşayır. Belə nümunələr çoxdur. Ən vacib olan məsələlərdən biri də, o dövrlə bağlı sənədli film çəkməkdir. İndiyə qədər cümhuriyyət barədə hələ bir film belə çəkməmişik, müstəqillik əldə etdiyimiz bu neçə il ərzində. İndi artıq zamanda uduzuruq, belə filmlər çəkib ictimaiyyətə təqdim etməliyik. Eyni zamanda bu insanların məzarlarını ölkəyə gətirmək lazımdır. Təşəvvür edin ki, yüz illik qeyd olunur, amma ölkədə bir dənə də cümhuriyyət qurucusunun məzarı yoxdur ki, səhəri gün gedib orada bir tədbir keçirək, yaxud məzarları üstünə bir dəstə gül qoyaq. Bunlara diqqət etmək çox vacibdir. Bunları etmiriksə, heç olmasa xarici ölkələrdə onların məzarlarına dövlət diqqətinin ayrılmasına nail olmalıyıq, onlara qayğı göstərməliyik. Çoxlarının məzarı dağılır, uçurdulur, çox

Prezidentin cümhuriyyətin 100 illiyinə dair sərəncamına reaksiyalar

Nəsiman Yaqublu: "Sifarişlə tarix yazan, sənədlər axtaran şəxsləri deyil, bunu daha dərinləndirən, həqiqətən tariximizə töhfələr verməyə çalışanları proseslərə cəlb etmək lazımdır"

Dilavər Əzimli: "Bu sərəncam cümhuriyyətin yüz illiyinin yüksək səviyyədə baş tutması üçün mühümdür"

tən tariximizə töhfələr verməyə çalışanları proseslərə cəlb etmək lazımdır. İlk növbədə, cümhuriyyət dövrünə aid sənədləri ölkəmizin arxivlərindən deyil, xarici ölkələrin arxivlərindən toplayıb gətirmək lazımdır. Çünki Türkiyə və Avropa ölkələrində bu tarixə bağlı çoxsaylı sənədlər var ki, hələ toplanıb Azərbaycana gətirilməyib. İkincisi, cümhuriyyətin qurucuları, onların irsi ilə bağlı sənədləri toplayıb ölkəmizə gətirmək lazımdır. Bu sənədlərin çox

u dövlət arxivlərində deyil, şəxsi adamlardadır ki, onları alıb gətirmək lazımdır. Digər tərəfdən, cümhuriyyət qurucularından sovet dövründə xaricdə yaşayanlar olub ki, onların orada ailə üzvləri var. Onlarda da sənədlər var, həmin sənədləri almaqla yanaşı, o insanları da bu proseslərə qoşa bilərik. Çalışmalıyıq ki, bu məsələdə onlar bizə kömək etməklə yanaşı, diqqətli olsunlar. Fransa, Polşa, Almaniya və digər Avropa dövlətlərində bu insanların qoş

maları yaşayır. Məsələn, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin polyak olan həyat yoldaşının orada qohumları yaşayır. Belə nümunələr çoxdur. Ən vacib olan məsələlərdən biri də, o dövrlə bağlı sənədli film çəkməkdir. İndiyə qədər cümhuriyyət barədə hələ bir film belə çəkməmişik, müstəqillik əldə etdiyimiz bu neçə il ərzində. İndi artıq zamanda uduzuruq, belə filmlər çəkib ictimaiyyətə təqdim etməliyik. Eyni zamanda bu insanların məzarlarını ölkəyə gətirmək lazımdır. Təşəvvür edin ki, yüz illik qeyd olunur, amma ölkədə bir dənə də cümhuriyyət qurucusunun məzarı yoxdur ki, səhəri gün gedib orada bir tədbir keçirək, yaxud məzarları üstünə bir dəstə gül qoyaq. Bunlara diqqət etmək çox vacibdir. Bunları etmiriksə, heç olmasa xarici ölkələrdə onların məzarlarına dövlət diqqətinin ayrılmasına nail olmalıyıq, onlara qayğı göstərməliyik. Çoxlarının məzarı dağılır, uçurdulur, çox

rokratik səmərəliliyi göstərmək üçün atılmış addım da ola bilər".

Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin ləğvində Qarabağ məsələsi yalnız səbəblərdən biridir. Ekspertə görə, bizim Ermənistan üzərində hərbi üstünlük qazanmağımızı istəmir: "Kreml Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin ləğvinə qərar veribsə, deməli, bunun səbəbini Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin hazırkı durumunda axtarmaq lazımdır. Birincisi, Kreml TAP, TANAP, Bakı-Tiflis-Qars layihələrindən narazıdır. Bu layihələrin hər biri Rusiyadan yan keçir və istər-istəməz az da olsa, Rusiyanın regional gücünü zəiflədir. Məsələn, mayın 15-də Pekində "İpək yolu" layihəsi ilə bağlı zirvə toplantısı keçirildi, həmin toplantıda Rusiya prezidenti də iştirak edirdi. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Pekindəki çıxışında qeyd etdi ki, yaxın bir neçə ayda Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu hazır olacaq. Bu dəmir yolunun işə düşməsi o deməkdir ki, Çindən çıxan mallar Mərkəzi Asiya, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzərindən Avropa bazarlarına çatacaq. Halbuki Moskva Çin mallarının Trans-Sibir dəmir yolu ilə Avropaya çatdırılmasını istəyir. Ancaq elə rusiyalı mütəxəssislərinin sözlərinə görə, Trans-Sibir dəmir yolunun problemləri çoxdur və qatarlar ləng hərəkət edir. Ona görə də Çin

diqqətsiz vəziyyətdə qalır. Avropa ölkələrində bəzi məzarlıqlar pulludur, pul ödənilməyəndə onlar məzarları dağıdırlar, yaxud oradan götürürlər. Bu səbəbləri unutmaq qətiyyətlə olmaz. Məsələn, Gürcüstanda olanda Fətəli Xan Xoyski və Həsən bəy Ağayevlərin məzarlarını gördüm, kənar bir yerə qoyublar, heç çox adam ora getmir. Onların yerinin dəyişdirilməsinə, yaxud ölkəmizə gətirilməsinə nail olmalıyıq. Yəni problemlər olduqca çoxdur. Sonuncu olaraq deyə bilərəm ki, Azərbaycanda cümhuriyyət muzeyinin yaradılması da olduqca vacibdir. Bu muzeydə qurucuların hər biri barəsində geniş məlumat yerləşdirilsin. Sərəncamın reallaşması üçün bu işlər mütləq görülməlidir. İlk növbədə, bu sahəni mütəxəssisləri ilə məsləhətləşmələr aparılmalıdır ki, sərəncamın təsiri daha çox olsun".

N.Yaqublu ölkə başçısına bununla bağlı müraciət edəcəyini də açıqladı: "Yaxınlarda təkliflərimi hazırlayıb, ölkə prezidentinə təqdim edəcəyəm. Çox arzulayırdım ki, sizin qəzet vasitəsilə də bunları edim. Hazırda təkliflərim üzərində işləyirəm, yaxın bir neçə günə mətbuata təqdim edəcəm, ölkə başçısına da rəsmi şəkildə göndərəcəyəm".

Tarixçi alim Dilavər Əzimli də sərəncamı yüksək dəyərləndirir: "Bu sərəncam olduqca yüksəkdir. Çünki Azərbaycan Cümhuriyyəti tariximizin ən şərəfli hissəsidir. Bununla bağlı atılan bu addım yalnız müsbət ola bilər. Güman edirik ki, bu yüz illik yüksək səviyyədə keçiriləcək. Məlum sərəncam isə bu istiqamətdə olduqca mühüm rol oynayacaqdır".

□ **Cavanşir ABBASLI**

ÜAK-ın ləğvində aysberqin görünməyən tərəfi-britaniyalı ekspert açıqladı

Politoloq: "Kreml Azərbaycanda prezident seçkisində rəsmi Bakıya təsir yolları haqqında düşünür"

Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin ləğvi ətrafında müzakirələr artıq iki ölkənin sərhədlərini aşmış. Britaniyada mənzillənən Qafqaz üzrə ekspert Dennis Sammut hesab edir ki, ÜAK-la bağlı qərar iki ölkə arasında "ciddi problemlərin olduğunu ortaya qoyur" və əlaqələrdəki daxili gərginliyin yalnız "üzde olan hissəsini" göstərir.

Ekspert hesab edir ki, Rusiyada Azərbaycan diaspora təşkilatının ləğv edilməsi Rusiya və Azərbaycan arasındakı gərginlikdə "aysberqin yalnız görünən hissəsidir", britaniyalı ekspert deyib. ("BBC-Azərbaycan") Onun sözlərinə görə, Rusiya ilə Azərbaycan əlaqələrində belə bir addım kifayət qədər yenidir və gözənilməz olub. Ekspertin fikrincə, Moskvanı açıq tənqid etməkdən yayınan, strateji tərəfdaşlıq barədə danışan rəsmi Bakı hazırda Rusiyanı "qeyri-dost" addımında ittiham edir.

Dennis Sammut hesab edir ki, bunun iki izahı ola bilər: Birincisi, Azərbaycan Sankt-Peterburq görüşündən sonra Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı gözlemlədiyi inkişaf olmadığına gö-

rə Moskvadan narazıdır.

İkincisi, Azərbaycanın Silahlı Qüvvələrində son günlər baş verən proseslərə görə narahatlıq mövcuddur. "Ötən gün Milli Məclisdəki müzakirələr vaxtı casusluqda ittiham edilən onlarla azərbaycanlı zabitanın məsələsi səsləndirildi. Bundan bir-iki gün əvvəl hamı düşünürdü ki, onlar Ermənistanın xeyrinə casusluqda təqsirləndirilirlər. Lakin indi belə görünür ki, onları Rusiyaya casusluqda ittiham edirlər", - Münəcişev və dövlət quruluşu üzrə LINKS təhlil mərkəzinin direktoru doktor Dennis Sammut bildirib.

Bu arada 2 milyonadək üzvü olduğunu deyən təşkilatın ləğvi ilə bağlı müxtəlif versiyalar səsləndirilir.

"BBC-Azərbaycanca"na danışan politoloq Zərdüşt Əlizadə hesab edir ki, ÜAK-ı bağlamaqla Moskva Azərbaycana "yerini göstərmək" istəyib: "Bakı artıq Rusiyanın bütün tələblərini yerinə yetirir. Sadəcə olaraq, Moskva ÜAK-ı ləğv etməklə kimin hakim olduğunu göstərmək istəyib". Z.Əlizadə deyib ki, ÜAK sənədləri tələblərə uyğun saxlamaya da bələdir:

"Bu başqa qurumlarda da olur. Amma bu səhvlər onların ləğvi ilə nəticələnmir". Politoloq hesab edir ki, "böyük hadisənin kiçik bir izahı" da ola bilər və çox güman ki, məsələ həm də bürokratik oyunların nəticəsidir: "Yeni bürokratik qurum (Ədliyyə Nazirliyi) deyə bilər ki, biz işimizi yerinə yetirir, qanunun tələblərinə ciddi riayət edirik. Yeni təşkilatın ləğvi bü-

rokratik səmərəliliyi göstərmək üçün atılmış addım da ola bilər".

Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu maraqlı göstərir". E.Şahinoğlu gərginliyin artmasında ikinci səbəb olaraq yuxarıda qeyd olunan məqamı, Azərbaycanın cəbhə bölgəsində işğalçı üzərində hərbi üstünlüyünü artırmasını qeyd etdi: "Elə Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin ləğvinin elan edildiyi gün Azərbaycan ordusu işğal edilmiş ərazidə işğalçının zəifləməsinə kompleksini məhv etdi. Kreml açıq-aşkar Azərbaycanın Ermənistan üzərində hərbi üstünlüyünü artırmasını istəyir. Buna görə Azərbaycanı zəiflətmək, problemlərini artırmaq üçün müxtəlif yollara baş vurub". Politoloq üçüncü mühüm məsələnin olduğunu da vurğuladı: "Kreml Azərbaycanda ötən prezident seçkisində olduğu kimi bu dəfə də rəsmi Bakıya təsir yolları haqqında düşünür. Ötən dəfə prezident seçkisində az qalmış Moskvada "Milyonlar ittifaqı" yaradıldı. Həmin qurumda Rusiyada yaşayan azərbaycanlı oliqarxlarla yanaşı Rüstəm İbrahimbəyov və Abbas Abbasov da yer aldı. Halbuki bu ikisini oliqarx saymaq olmaz. Ancaq hər ikisi ilə Azərbaycan hakimiyyətinin problemi var. Görünür, Moskvada növbəti prezident seçkisində Azərbaycan hakimiyyətinə təzyiqli kimi yeni planın hazırlanmasına başlanılıb və ilk addım kimi Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin ləğvinə qərar veriblər".

□ **Cavid TURAN**

Yayımı dayandırılmış ANS telekanalının kollektivi 14 il öncə dünyasını dəyişən eks-prezident Heydər Əliyevə müraciət ünvanlayıb. ANS kollektivinin bir qisminin də çalışdığı istipress.com saytında dərc olunan müraciətdə onların səsələrinə səs verilmədiyini və problemlər içərisində olduqları qeyd olunub.

Müraciətdə deyilir ki, artıq 10 aydır keçmiş Sovetlər Birliyinin ilk müstəqil televiziya və radiosu bağlanmış. Kollektiv telekanalın arxivini əldə edə bilmədiklərinə şikayətlənib. "Arxivimizə girişimizə yasaq qoyulub. Müstəqil jurnalistikamızın ən qabaqcıl nümayəndələrinin çalışdığı ANS-in əməkdaşları pərə-n-pərə düşüb. Müraciət etdiyimiz dövlət qurumları bizə yalnız sükutla cavab verirlər. Səs verdiyimiz prezidentə səsimiz gedib çatmır. ANS 25 illik keçmişindən məhrum edilib. Otaqlarımızın qapısı hüquq-mühafizə orqanlarının əmri ilə möhürlənib. Öz əmlakımıza əl vura bilmirik", - deyər müraciətdə qeyd olunur.

Bəs kollektivin bu qeyri-adi müraciətinin izahı nədir?

ANS Şirkətlər Qrupu prezidentinin media üzrə müşaviri Mais Məmmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, müraciəti heç də hansısa şəxsin fikri saymaq doğru deyil: "Bu müraciət tamamilə kollektivin fikridir. Orada yazılanlar nə mənim, nə Mir Şahinin, nə Vəqifin, nə də Seyfullanın sözləridir. Bütün vəziyyətimiz orada öz əksini tapıb. Bunun başqa cür izahı yoxdur. Biz çox pis vəziyyətdəyik və heç kim səsimizi eşitmir. ANS fəaliyyətdə olduğu za-

man kollektiv işləyirdi, maaş alırdı və öz işlərini sevirirdilər. Biz vaxtilə güllə altında işləmişik. Yaxşı, belə olan halda bizdən nə terrorist çıxar ki? Kim işləmirsə, yalnız onların fəaliyyətində nöqsan olmur. Biz işlədiyimiz üçün nöqsanlarımız da olub. Nöqsan olanda cərimə etmək, cəza vermək olar. Ancaq bağlamaq doğru deyil. Vəziyyətimiz çox pisdir".

Müraciətin hökumət tərəfindən necə qarşılanacağı barəsində isə Mais Məmmədovun fikirləri aşağıdakı kimidir: "Biz hökuməti söyməmişik, danlamamışıq, sadəcə olaraq, istəyirik ki, hökumət bizi eşitsin. Azərbaycan vətəndaşlarıyız və buna da haqqımız var. Biz öz ölkəmizi çox sevirik və heç zaman aramızdan casus, terrorist çıxmıyız, çıxa da bilməz. 79 yaşım var, özüm də şəkər xəstəliyem. Ayaqda güclə durduğum halda, işdən çıxmamışam. Yeganə jurnalistəm ki, mənə deyirdi-filan yerə getmə, ancaq gedirdim. İrəndən reportaj verdiyim zaman uşaqların həyatı təhlükə altına düşmüşdü. Yeni bizim hər birimizin iş xətrinə, tarixi var. Hər nə isə..."

Onu da qeyd edərkən ki, ANS Şirkətlər Qrupunun vitse-prezidenti, Mir Şahin Ağayev sosial şəbəkədə yazdığı status-

Maıs Məmmədov ANS-in qeyri-adi

"müraciətinə izahat verdi"

Maıs Məmmədov: "Biz hökuməti söyməmişik, danlamamışıq, sadəcə olaraq, istəyirik ki, hökumət bizi eşitsin"

Qulu Məhərrəmli: "Bizim bilmədiyimiz çox məsələlər var"

Fərhad Mehdiyev: "ANS açılmalıdır, çünki müstəqilliyi az olsa da, alternativ xəbər alma mənbəyi idi"

Maıs Məmmədov

da bildirib ki, ANS-i hakimiyyət yox, kütləvi laqeydlik bağlayıb: "Mənim davam hakimiyyətdə deyil, bu laqeydliklədir".

Telejurnalist Qulu Məhərrəmli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, əslində müraciəti normal qarşılamaq lazımdır: "Kimin

hara ümidi və gümanı varsa, ora da müraciət edir. Mən buna pis baxmıram. Əsas nəticədir. Mənə elə gəlir ki, ictimai diqqəti cəlb etmək üçün kimi bu cür müraciət seçilib. Bu, yeni tərzdir və mənə, hökumətdə qılcı yaratmaz. Hesab edirəm

ki, bu müraciət qanundanənar, ruhi-mənəvi məsələdir. İndiki vəziyyətdə ANS-lə necə davranılmalı olduğunu söyləmək çətin. Çünki bizim bilmədiyimiz çox məsələlər var. Ancaq bütün hallarda hesab edirəm ki, bir televiziya kanalının bağlanması söz və mətbuat azlığına ciddi zərər vurur. Xüsusilə də hazırkı zamanda, bizim televiziyanın böhran keçirdiyi ərzədə televiziyanın bağlanması arzuolunan deyil. Bu baxımdan, kanalın açılmasının tərəfindəyəm".

ANS rəhbərliyinin laqeydlik məsələsinə gəlincə isə Q. Məhərrəmli aşağıdakıları bildirib: "Əslində məsələnin ən müəkkəb tərəfi də burasıdır. Çünki bu, çox müəkkəb məsələdir. Düşünürəm ki, ANS təxminən 10 il öncə

bağlanan zaman cəmiyyətimiz onlara kifayət qədər güclü dəstək vermişdi. Həmin zaman bir resurs olaraq, ANS bundan istifadə etmədi. Görünür ki, o vaxt buna, həm də ehtiyac olmadı. Ancaq açıldıqdan sonrakı dövrdə mənə elə gəlir ki, ANS ictimai maraqlara o qədər də böyük diqqət yetirmədi. Cəmiyyətin müəyyən gözləntiləri vardı ki, onunla bağlı bir qədər problemlər oldu. Bu baxımdan, insanlardan bu gün ANS-ə geniş dəstək yoxdur. Əlbəttə ki, bu, bir faktır. Görünür ki, ANS-çilər də bundan məyus olublar. Bütövlükdə isə Azərbaycan cəmiyyəti o qədər də güclü deyil. Cəmiyyət bu kimi prinsipial məsələlərdə dəstək ifadə edə bilmir. Cəmiyyəti hər kəs qınasa da, buna doğru baxmıram".

Politoloq Fərhad Mehdiyev isə hesab edir ki, əslində bu müraciət birbaşa olaraq hökumətdir: "Bir az xahiş, bir az narazılıq, amma daha çox sitəmdir. Mövcud hökumətin buna necə reaksiya verəcəyini təhlil etmək əvəzinə, müraciəti lağa qoymaq əsas mənzərəni görmək deməkdir. ANS açılmalıdır. Çünki müstəqilliyi az olsa da, alternativ xəbər alma mənbəyi idi".

□ Əli RAİS

İqtisadçılar etiraz edir: "Real inflyasiya rəsmi rəqəmlərdən daha yüksəkdir"

"Azərbaycan əhalisinin 80 faizi qazancının az qala hamısını ərzağa xərcləyir"

Bu ilin yanvar-aprel aylarında ötən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə istehlak məhsullarının və xidmətlərin qiymətləri 13,5% artıb. Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, ötən 4 ay ərzində ərzaq məhsullarının qiymətləri 17,8%, qeyri-ərzaq məhsullarının qiymətləri 12,5%, əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin, qiymətləri isə 8,7% artıb.

Bəs görəsən bu rəqəmlər nə dərəcədə reallığı əks etdirir? Bahalaşma səviyyəsi bundan daha artıq ola bilirmi? İslam Həmrəyliyi Oyunlarından və Formula 1 yarışından sonra ölkə iqtisadiyyatını nə gözləyir, inflyasiya daha da arta bilirmi?

Bu suallara iqtisadçı ekspert Əkrəm Həsənov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında aydınlıq gətirdi: "İstehlak məhsulları və xidmətləri üzrə inflyasiyanın real dərəcəsini hər bir evdar qadın belə gündəlik alış-veriş xərcindən görür. Təbii, bu, 13,5% deyil, azı 25%-dir. Xüsusən də məhsullar üzrə. Xidmətlərin qiymət artımı bəzən heç olmayıb da. Məsələn, bərbər, taksi və s.

Niyə? Ona görə ki, onların qiyməti onsuz da şişmiş idi əvvəldən. Amma məhsulların qiyməti daha çox artıb. Səbəb də bellidir: onların çoxu xaricdən gəlir, sahibkarlar valyuta risklərini qiymət artımı yolu ilə tənzimləyir, bir çox sahibkar biznesini bağlayır, rəqabət zəifləyir və s. Amma o da düzdür ki, əslində inflyasiya gözləntisi daha yüksək idi. Sadəcə, Mərkəzi Bankın manat kütlesini kəskin azaltması inflyasiyanı zəiflətdi, devalvasiyanın isə qarşısını aldı. Lakin məlumdur ki, bu proses çox çəkkə bilməz. İqtisadiyyata pul lazımdır, buna görə də Mərkəzi Bank kreditləşdirməni davam edən kimi devalvasiya da olacaq, inflyasiya da daha yüksək ola-

caq. Bütün bu problemlərin həlli üçün sahibkarlığa real dəstək, qeyri-neft sektorunun inkişafı lazımdır. Amma təəsüf ki, memurların çoxu dövlət başçısının bu sahədəki siyasətini qeyri-qənaətbəxş icra edir".

"Yeni Müsavat"a danışan iqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli isə bildirdi ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün ikirəqəmli inflyasiya çox

ciddi təhdiddir: "İnflyasiya insanların real gəlirlərini "yemək"lə məşğuldur. Hökumət rəsmi statistika da açıqladı ki, ölkədə əhalinin gəlirləri 6 faiz artıb. Bu nominal artımdır, real artım yoxdur. İnflyasiya isə bu nominal artımı da heçə endirir. Manatın dəyərindən düşməsi, daxili istehsalın zəif olması, insanların xaricdən gətirilən məhsullardan daha çox gəlir əldə etməyə meyllənməsi

inflyasiyanı artırır. Bu da insanların günahı deyil, onlar hər zaman risk faktorunu da nəzərə alırlar. Çünki manatın dəyərindən düşməsi riski var. Məhsul gətirən insanlar bu riski nəzərə alaraq risk marjını da üzərinə gəlirlər, təqribən 5-10 faiz əlavə qiymət qoymağa çalışırlar. Bu faktorlar inflyasiyaya ciddi təsir göstərir və iki-rəqəmli həddə olmasına səbəb olur. Hesablama qaydasına gəldikdə isə təbii ki, Azərbaycanda bu həmişə problem olaraq qalır. Çünki beynəlxalq praktika ilə Azərbaycanda hesablanan inflyasiya arasında ciddi fərq var. Azərbaycanda həm indiqatorlar azdır, həm də inflyasiya səbətinə daxil olan məhsulların çeşidi azdır. Xidmətlərin də çeşidi azdır".

N. Cəfərlinin sözlərinə görə, artıq Avropa ölkələrində, o cümlədən qonşu Gürcüstanda inflyasiyanın hesablanması da yeni qaydalar tətbiq olunur: "İnflyasiya səbəbi genişlənsə idi və həcmi artsa idi, təbii ki, inflyasiya dərəcəsi də artacaqdı. İndikindən daha çox olacaqdı. Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycanda əhalini ən çox narahat edən ərzaq inflyasiyasıdır. Hətta rəsmi rəqəmlərdə də ərzaq inflyasiyası ümumi inflyasiyadan 3-4 faiz daha yüksəkdir. Bu da ciddi sosial gərginlik yarada biləcək bir faktordur. Azərbaycan əhalisinin 80 faizinin qazancının az qala hamısı ərzağa xərclənir. Bu da ölkədə yoxsulluq göstəricilərindən biridir. Hökumət bunu da qəbul eləmir. Ancaq beynəlxalq praktikada hər bir insan gəlirlərinin 20 faizdən yuxarısını

ərzağa xərcləyirsə, artıq o kəsib sayılır. Azərbaycanda isə aztəminatlı əhali az qala gəlirlərinin hamısını ərzağa xərcləyir. Bu baxımdan, ərzaq inflyasiyası daha vacibdir".

Proqnozlara gəlincə, ekspert bildirdi ki, yay mövsümündə yeni meyvə və tərəvəzin bazara çıxması ilə bağlı inflyasiya bir qədər aşağı düşə bilər: "Mən yay mövsümündə manatın məzənnəsində də çox ciddi oynamaların olacağını gözləmirəm. Müəyyən hərəkətlənmə olsa da, kəskin fərq olmayacaq. Artıq iki aya yaxındır ki, Mərkəzi Bank manatın ən aşağı həddinin 1.70 olduğunu sanki elan edib. Bu həddə bir qırmızı xətt çəkib və rəsmi məzənnənin bundan aşağı düşməsinə istəmir. Bu baxımdan, rəsmi məzənnə 1.70-dən aşağı düşməyəcək. Amma yuxarı qalxmasında çox cüzi tərpənişlər ola bilər. Qiymətlərə və məzənnəyə təsir edəcək amillər payız və qiş aylarında olacaq. Burada beynəlxalq faktorlar da var. İyun ayından FED-in faizləri artıracağı gözlənilir. Növbəti faiz artımı da sentyabrda nəzərə tutulur. Neftin qiymətlərində də ciddi bir qeyri-müəyyənlik var. Neftin qiymətləri 15 faizə yaxın aşağı düşüb. Bu tendensiyanın davamlı olması ehtimalı da var. Mayın 25-də OPEK-in də hasilatın azalması ilə bağlı iclası olacaq. Bütün bunlar beynəlxalq amillərdir. Daxili amillər isə yerində qalır. İnhisarçılıq, rəqabətli mühitin olmaması da qiymət artımını tətikləyən əsas amillərdən biridir".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Xəbər verdiyimiz kimi, hazırda Hollandiyada mühacir həyatı yaşayan Sülh və Demokratiya İnstitutunun rəhbəri Leyla Yunus və həyat yoldaşı Arif Yunus haqqında Apelyasiya Məhkəməsi onların ölkəyə məcburi gətirilmələri barədə qərar çıxarıb. Qərar mayın 17-də Yunusların barələrindəki hökmdən verdikləri şikayətlə bağlı keçirilən məhkəmədə elan olunub. 31 maydakı növbəti məhkəmə iclasına qədər onlar gətirilməlidir.

üçün hökumət sübut etməlidir ki, o şəxslərin əməllərində doğrudan cinayət tərkibi var. Yunuslara münasibətdə inanmıram ki, Azərbaycan məhkəməsi istədiyinə nail olub, onları ölkəyə gətizdirə bilsin. Çünki bildiyimiz kimi, Avropa Məhkəməsinin Yunuslar barədə qərarı var ki, onların həbsləri qanunsuz olub. Bu baxımdan, bu qərarı Yunusların olduğu ölkə əlində

Əli Əliyev

Yunuslar Interpolun axtarışına verilə bilər

Hakim Mirpaşa Hüseyinovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə vəkil Elçin Sadıqov vəsatət qaldırıb. O, təqsirləndirilən şəxslərin ölkədən çıxışına Ali Məhkəmənin icazə verdiyini, ona görə də onların iştirakı olmadan prosesin keçirilməsinin mümkün olduğunu söyləyib. Məhkəmə vəsatəti rədd edib.

Yunuslar haqqındakı bu qərar bir sıra müzakirələrə yol açıb. İndiki beynəlxalq şərtlər daxilində onların Azərbaycana gətirilmələri mümkün görünür. Çünki istənilən Avropa ölkəsi belə qərarın icrasına imkan vermir. İstər həmin dövlətlərin imici baxımından, istərsə də daxili qanunları ilə bağlı bu tipli qərarların icrası mümkün olmur. Belə olan halda məhkəmənin qərarının icrası üçün Yunuslar barəsində Interpol xətti ilə axtarış elan olunmasından başqa Azərbaycan hökumətinin çıxış yolu qalmır. Çox güman ki, bu qərar da veriləcək.

Leyla və Arif Yunuslar məhkəmə qərarına münasibətlərini bildiriblər. Onlar hesab edirlər ki, xaricdə olsalar da, fəaliyyətlərini davam etdirirlər ki, bu da Azərbaycan hökumətinin narahatlığına səbəb olub və səbəbdən də belə qərar çıxarılib. Fəaliyyətlərini dayandırmadıqlarını deməklə yanaşı, ər-arvad Sülh və Demokratiya İnstitutunun da xaricdə fəaliyyət göstərdiyini qeyd ediblər. Onlar azərbaycanlı məmurlarla bağlı "Maqnitski" siyahısı hazırladıqlarını söyləyiblər. Bundan əlavə, Yunuslar onları gözləyən Interpol təhlükəsindən də söz açıblar. Bildiriblər ki, əgər barələrində Interpol xətti ilə axtarış verilərsə, Azərbaycan hakimiyyəti özünü gülünc vəziyyətə qoyacaq. Ölkə iqtidarının razılığı ilə ölkəni

Elçin Sadıqov: "Bu qərarın icrası mümkün olmayacaqsansa..."

tərk edən Yunusların birdən-birə bu qədər dəyişmələri ciddi müzakirələr sırasında.

E.Sadıqov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında hansı halda hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxslərin Interpolun axtarışına verilə biləcəyi yollarından söz açdı: "Məcburi şəkildə ölkəyə gətirilmə ilə bağlı qərar tam qanunsuzdur. Əgər bu qərarın icrası mümkün olmayacaqsansa, ondan sonra onlar axtarışa verilə bilər. Belə şəxslər mühacir statusu alıbsa, o zaman axtarış da əhəmiyyətini itirir. Məcburi şəkildə gətirilmə ilə bağlı qərar yalnız Azərbaycan ərazisində qüvvədədir. Onu icra edən orqan Daxili İşlər Nazirliyidir. Bu qurumun verilən qərar əsasında Hollandiyaya ərazisində hansısa bir əməliyyat keçirmək səlahiyyəti yoxdur. Sonradan axtarış elan olunarsa, o zaman Interpol əməliyyat apara bilər. Yu-

Əsəbəli Mustafayev: "Ö şəxslərin Azərbaycana gətirilmələri üçün..."

nusların ölkədən gedərək hakimiyyətə təşəkkür etmələri barədə məndə heç bir məlumat yoxdur. Amma onu deyə bilərəm ki, Ali Məhkəmənin qərarı ilə onlar ölkədən çıxıblar, yeni qanunsuz ölkəni tərk etməyiblər. Bu baxımdan, onların özlərinin axtarışa verilmələri qanunsuz olacaq. Onların hakimiyyətə bu cür davranışları ilə bağlı onu deyə bilərəm ki, Leyla Yunus daim insan hüquqlarının müdafiəsi işi ilə məşğul olub. İndi də bu işi davam etdirir".

Hüquqşünas Əsəbəli Mustafayev bildirdi ki, əməllərində cinayət olan və ölkədən qaçanlarla bağlı Interpolun hökumət müraciət edir: "Belə şəxslərin hansı ölkədə olmaları müəyyən ediləndən sonra həmin ölkənin hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edilir ki, həmin şəxslər tələb irəli sürən ölkəyə verilsin. İndiki halda o şəxslərin Azərbaycana gətirilmələri

əsas tutaraq, imtina edəcək. Buna da hüququ əsasları olacaq".

Qeyd edək ki, L.Yunus Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci, 192.2.2-ci, 213.2.2-ci, 320.1-ci və 320.2-ci, 274-cü maddələri ilə ittiham olunub.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 13 avqust 2015-ci il tarixli hökmü ilə L.Yunus 8 il 6 ay, A.Yunus isə 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Həmçinin, məhkəmədə onların əmlaklarının müsadirə olunması, bank hesablarındakı vəsaitin alınaraq dövlətin hesabına köçürülməsi qərarı alınıb.

Noyabrın 12-də Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə A.Yunus barəsində həbs-qətimkan tədbiri dəyişdirilib və ondan başqa yerə getməməklə bağlı iltizam alınıb. Dekabr ayının 9-da isə L.Yunus barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbiri ləğv edilib, o, 5 il sınaq müddəti təyin olunmaqla, məhkəmə zalından şərti azadlığa buraxılıb. Bundan başqa, onun qızının evinə qoyulmuş həbs də götürülüb. Həmin məhkəmə qərarından narazı qalan L.Yunus və A.Yunus kasasiya şikayəti verib. Onlar barələrində bəraət hökmü çıxarılmasını istəyirlər.

Ali Məhkəmədə isə kasasiya şikayəti qismən təmin olunub, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin 09.12.2016-cı il tarixli apelyasiya şikayətinə yekun baxış iclasının qərarı ləğv edilib və iş yeni apelyasiya baxışına qaytarılıb.

Onu da xatırladaq ki,

Rəsmi Bakının Qərblə münasibətləri yenidən gərginləşir-səbəb yenə dustaqlar mövzusu

Partiya sədri: "Qərbin həlledici dərəcədə əsəbilibindən danışmaq üçün əsaslar yoxdur"

Selektron media orqanına girişin məhkəmə qərarı ilə bloklaşdırılması ABS, Britaniya kimi ölkələrdən, həmçinin Avropa Şurasından, digər bir neçə tanınmış beynəlxalq təşkilatdan reaksiyalar gəlməkdədir. Verilən qərarın media azadlığını pozduğu qeyd edilir və Azərbaycandan narazılıq ifadə olunur. Belə görünür ki, Azərbaycan-Qərb münasibətlərində sözügedən məsələ yeni bir soyuqluq yaratmaqdadır.

Rusiyadan təzyiqlik xarakterli addımların atıldığı bir vaxtda Qərblə münasibətlərin korlanmasına gətirib çıxara bilən hərəkətlərə yol verilməsi suallar yaradır.

VİP sədri Əli Əliyev hesab edir ki, son dövrlər hakimiyyətin atdığı addımların çox ciddi səbəbləri var. İlk növbədə siyasi müxalifətin cəmiyyətlə temas imkanlarını məhdudlaşdırırlar: "Referendumdan sonra Azərbaycan yeni siyasi mərhələyə qədəm qoyub. Baş verənləri 2013-cü il hadisələri ilə müqayisə etmək olar. Hakimiyyət köhnə komanda yükündən, eyni zamanda korrupsiya və ətalət ballastından azad olmağa çalışır. 2013-cü ildə bu komanda Kreml və müxalifətin bir hissəsi ilə planı öz xeyrinə dəyişə bildi. Bu dəfə dəyişiklik etmək istəyən tərəf boşluq buraxmaq istəmir. Digər səbəb dayanıqsız dönmədə nəzarət edə bilmədiyi resursları qapamaqla siyasi müxalifəti zəiflədir. Qərbin narazılıq tonunda olan mövqeyi növbətçi hədə pozasından başqa bir şey deyil. Qərb bununla dəyərlərinə sahiblənir. Qərbin həlledici dərəcədə əsəbilibindən danışmaq üçün əsaslar yoxdur. Azərbaycan uğrunda yeni savaş başlayıb. İxtisaslaşmış tərəflər, bu halda siyasi kəsim ayıq olmalıdır".

AMİP katibi Əli Orucov isə bildirdi ki, münasibətlərin gərginləşməsində Rusiya təsiri görünür: "5 mətbuat orqanına blok qoyulması da ölkədə alternativsizlik yaratmaq, bütün sahələrə total nəzarəti saxlamaqdan irəli gəlir. Nəzərə alsaq ki, qarşıdan prezident seçkiləri gəlir və hakimiyyətdə mərkəzdənqaçma meyilləri artır, ölkədə neftin ucuzlaşması fonunda hərtərəfli böhran dərinləşir. Regionda və dünyada gedən sürətli proseslər, beynəlxalq və regional güclərin şiddətli qarşıdurmaları Azərbaycan iqtidarını narahat etməyə bilməz. Bundan sonra siyasi institutların tamam sıradan çıxarılması xətti götürüləcək və Qərblə münasibətlər daha da gərginləşəcək. Çünki görünən odur ki, Qərb də artıq anlayır ki, özünün enerji təhlükəsizliyini, iqtisadi, geopolitik maraqlarını davamlı və möhkəm siyasi sabitlik olmadan təmin etmək mümkün deyil".

□ E.SEVİDAĞA

L.Yunus və A.Yunus müalicə almaq üçün müvəqqəti Azərbaycan Respublikası hüdudlarından kənara çıxmağa icazə verilməsi üçün Yasamal Rayon Məhkəməsinə ərizə ilə müraciət ediblər. Məhkəmə iddia ərizəsini təmin etməyib. Onlar qərarından apelyasiya şikayəti veriblər. Bakı Apelyasiya Məhkəməsi də onların şikayətini təmin etməyib. Həmin qə-

rardan narazı qalan L.Yunus və A.Yunus kasasiya şikayəti ilə Ali Məhkəməyə müraciət edib. Məhkəmə onların şikayətini təmin edib.

Ötən ilin aprel ayında L.Yunus və A.Yunus Azərbaycanı tərk edərək Hollandiyaya gediblər. Onlar hazırda həmin ölkədə müalicə alırlar.

□ Cavanshir ABBASLI

8-ci yazı

Səmərqəndin və küllü Türkünün ruhani böyüklərindən biri də 1461-ci il doğumlu Maktumi-Azamdır. Çeşidli türk ləhcələrinə tabe olaraq bəzi mənbələrdə Məktumi-Əzəm də deyilir ona. Əzəməti ilə, məqamı ilə, elmi və cəsəreti ilə zamanının və zamanından sonrakı mənəvi padışahlarındandır.

Maktumi-Azam Nəşqbəndi cərəyanının pirlərindən biri olan, 13-cü əsrin ən ünlü teoloqu və sufisi Burhanəddin Kılıcin törəmələrindəndir. Onların şəcərəsi birbaşa Məhəmməd Peyğəmbərin (s) özünə bağlıdır. Bu sözün təsdiqi "Təzkirayi-Azizan", "Hidayətnamə" kimi ən etibarlı və ən qədim İslam mənbələrində yazıya alınıb.

Maktumi-Azam Fərqanə vadisində doğulub, Daşkənddə təhsil alıb, bundan sonra İslamı və sufi cərəyanı üçün uyğun Qaşqar şəhərinə yerləşib. Qaşqar xanı ona bərəkətli torpaqlar bağışlayır. Mənbələr deyir ki, Qaşqarda xalq Maktumi-Azamı böyük şadyanalıqla qarşıladı, onun olduğu yərə göyden bərəkət yağacağına, təbii fəlakətlərdən, müharibələrdən, xəstəliklərdən uzaq olacaqlarına hər kəs əmin idi.

İllər sonra bu böyük övliya Çingiz övladı Şeybanilərin görkəmli sərkərdəsi Canibəy Sultanın tövsiyəsi ilə Səmərqənd yaxınlığına köçür. Ömrünün sonuna qədər də bu məkanda yaşayır. Maktumi-Azam yeni yərə yerləşən kimi ilk işi qapısında on söyüd ağacı əkmək olur. İllər sonra o, öz əlləri ilə bu ərazidə 20 hektarı əhatə edən gözəl bağ-bağat salır ki.

Maktumi-Azam iri torpaq, böyük mülkiyyət sahibi olaraq günlük həyatında yazı-pozu dışında əkinçilik və bağbanlıqla məşğul olur, sadə bir həyat sürürdü. Bərəkəti ilə aşıb daşan meyvə bağları, bostanları camaatın ixtiyarında idi, böyük gəlirlərini tələbələr üçün təhsilə verirdi, yoxsullara, ehtiyatı bitib ehtiyaca düşmüş kimsələrə, yolda qalmış yolçulara paylayırdı.

Maktumi-Azamın əzəməti, elmi, cəsəreti deyər, üç məqamını göstərdik. Bu dediklərimizi isbat edəcək təsvirləri qələmə almağa, anladığımızı anlatmağa çalışacağıq.

...İndi isə zamanında Səmərqənd qalasına 12 km məsafədə yerləşən Dahbed, yəni "On söyüd" kəndinə, həzrətin həyətinə və həyatına daxil olmaqdaıq. Öncə onu deyim, o vaxtdan bu vaxta Səmərqənd çox da böyüməyib. Cəmi beş yüz min əhalisi var, Dahbed də hələ şəhər civarında qalmaqdadır.

Haşiyyə: Özbəkistan əhalisinin sayı 32 milyondur. Postsovet məkanında Rusiya-

mən əlindədir.

Maktumi-Azamın öz dövrü və mühiti üçün hədsiz cəsəret tələb edən fikirləri bu gün də risk yükünü qorumaqdadır.

İlk dəfə o demişdir: "İnsan din üçün deyil, din insan üçün yaranıb". Başqa bir ifadə ilə desək, din insana xidmət etməlidir, insan dinə yox. Bu, ortaçağ üçün, elə indiki ortaçağ qafalılar üçün də daşqalaq edilesi fikirdir. Bu sözün sahibini hiyf edən Maktumi-Azamın şəcəri və şəxsi əzəməti idi. Yoxsa "təəssübkeşlər" kimsənin göz yaşlarına baxan

... Otaqların birində onu daşıyan taxtı-rəvan durur. Həyətin iç əlində, digər bu kimi qutsal yerlərdə gördüyümüz mənzərəni görürük. Kiçik qəbiristan xanəkənin arxasındadır. Sanki Maktumi-Azam bu məzarlığın önündə sinə gərib, mühafizəyə dikəlib. Onun müqavimətini kimsə yarib keçə bilməz, intiqamı ağır olar.

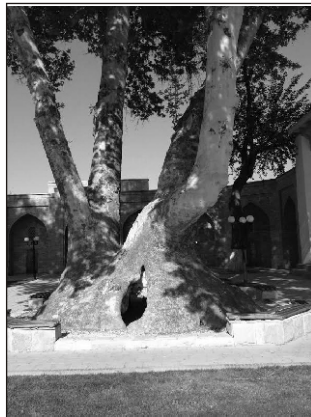
Maktumi-Azamın özü də burada, evinin arxa bağında dəfn edilib. Məkanboyu boz Səmərqənd mərmərindən hörlümüş, eni-uzunu 16-17 metr, hündürlüyü metrəyən olan

Bu xilas müqəddəslərin ayaq ucundakı bir parça torpaq imiş. Onlar bu dünyada da, o dünyada da əmindilər ki, Maktumi-Azam olan yerdə kimsə, ən qəddar düşmən belə, xəzinə axtaran avaralar belə, heç kimsə cəsəret edib onların ya-tığına əl uzatmaz. Və yüzillərdir bu əminliklərində haqlı görünür.

...Maktumi-Azam sələfi Behəddin Nəşqbəndinin fikirlərini yayırdı. Bu fikirlərdən ən məşhuru "Əlin işdə, könlün Allahda" deyimidir. O, hücrəsinə çəkilib zikr edən sufinin, dərvi-

Şahların belə təzim elədiyi Peyğəmbər şəcərəli övliya

Mehriban Vəzirin Türkünün ruhani böyüklərindən olan Maktumi-Azam haqda səfər qeydləri

dan və Ukraynadan sonra üçüncü yerdə durur. Daşkənd əhalisi hazırda üç milyona çatmışdır. Səmərqənd yarım milyon, Buxara 300, Xivə 150-200 min... Yeri gəlmişkən, xivəli rəhbərim yaman gileyləndi. Dedi ki, Xivə çox böyüyüb, gəlmələr çoxalıb, xivəliyə yer qalmayıb. Onu da əlavə etdi ki, bu gəlmələr onlardan yaxşı yaşayır. Xanımı dinlədikcə, elə bildim Bakıdayam, klassik bir bakınlı dinləyirəm. Güldüm, bəzi mövzular var ki, dünyanın harasında yaşamasından asılı olmayaraq insanlar eyni cür düşünüb, eyni cür danışırlar.

Bu yerdə sözümün canı odur ki, mən Özbəkistandakı bu 32 nəhəng milyonu heç yerdə görmədim. Şəhərlərdə basırıq yox, trafik yox, məsafələrlər aralı, düzdür, əraziləri bizi-zimkindən beş dəfə artıqdır, amma hər halda, bütün bunlar belə zənnə əsas verir ki, əhalinin çoxu köylərdədir və əkin-biçinlə məşğuldur. Demək, kənddə yaşamaq, əkin becərmək, kəsbkarlıqla keçinmək hələ mümkündür.

... Maktumi-Azamın mülkündə ilk olaraq diqqəti əzəmətli bir çinar çəkir. Deyirlər, bu çinarı bu yerdə Pir-Mürşid özü öz əlləri ilə ekib. Nə gözəl. Xoş halına bu çinarın da, mənim ona dikilən gözlerimin də...

Xonako (*xonə, xanə - iri ev, yəni malikanə*), xanəke adlanan bu tikili 6 sütunlu, 12 günbəzli, geniş taxta eyvanlı imarətdir. İbadət otaqları və çilləxanası (*tövbə etmə, arınma yeri*) var. Həyətinde kiçik məscid, məscidə bitişik 8 metrlik minarə, şadırvan (cəmə hovuzu, dəstəməz yeri) var.

Görünən budur: pir, övliya, sufi, alim, müəllim sayılan bu ruhanilər bütün ömürləri böyü İslamı, bu gün daha qarşısı-alınmaz kimi görünən, durmadan cəhalətə sürükləyən "İslam"dan arındırmağa çalışırlar. Bu yolda qələmləri, elm-ləri, hər an uça biləcək kəllələri və məktəbləri ilə mübarizə aparırlar. Nə yazıq ki, bu gün İslamın belə mötəbər svinksləri - mənəvi qoruyucuları yoxdur. Qılınc da, qələm də düş-

deyllər.

Maktumi-Azam fəlsəfə, coğrafiya, hüquq haqqında 30 kitabın, çoxsaylı düzüklerin (nizamnamə), risalələrin, məktublarnın müəllifidir. Əsərlərinin çoxu Daşkənd Şərqsünasıq İnstitutunda saxlanılır. Bu əsərlərdən tək bir cəsinin həcmi 668 səhifədir.

...Maktumi-Azam Səmərqənd civarında, elminin taxtında ayləşmişdi. Onun ziyarətine böyüklər gəlirdi. Otuzdan çox dövlət adamı, hakim, vali, vəzir, sultan, şah onun müridi idi. Əmir Teymurun səltənət sahibi törəmələrindən bir çoxu, eləcə də şair-şah Babur da ona mürid idi.

Taclı şah Babur bu tacsız şahın hüzuruna itaətlə girər, baş endirər, əlindən öpərdi. Bu firsəti özü üçün Allahın rəhmi saydı.

Maktumi-Azam İslam tarixində ən çox - 60 piri-mürşid yetirmiş müəllimdir, yüzillər davam edən məktəbin sahibidir. Onun haqqında deyilir: şahların taxt-rəvanını xalq daşıyır, onun taxtı-rəvanını şahlar daşıyır.

daxma-sufa (sufa-sofa-taxt) var. Daxma-sufa burada gəniş, çoxsaylı məzar anlamına gəlir. 7 pano və bir məzar daşının üzərində Qurandan ayələr nəş edilib. Bu, Maktumi-Azamın və 7 qurşaq övladlarının məzandır.

Bu daxma-sufanın ayaq ucunda 9 məzar var. Onlardan biri Buxara xanlığının Səmərqənd valisi, bu səfərdən yaxşı tanıdığımız, 17-ci əsr sakini, Səmərqənd hakimi Yalanqtuş Bahadırın məzandır. Daha sonra prinses İqliməbanu Yalanqtuşbiy qızı, Oybibiyanu Yalanqtuşbiy qızı, iki Əfqanıstan şahı, Şah Hidayət, Şah Səadət... Beləcə, sıralama davam edir.

Bu ərazidə olan digər 46 məzar mötəbər daxma-sufadan kərpic çəpərlə ayrılır. Orada da 14 hökmdar, vəzir, sərkərdə əmin-amanlıq içində uyumadadır. Onların bu dünyadan heç bir qorxusu qalmayıb, gözələri də, qulaqları da torpaqlarındadır. Çünki bu böyük hakimlər, vaxtının küllü ixtiyar sahibləri, qılınclarının dalı-qabağı kəsmişlər öz məzarlarını düşmən əlindən xilas ediblər.

şin yolunu doğru yol saymır, boşuna zikrin faydasını görmürdü. O deyirdi: "Allah deyənin insanın əli daima əməkdə olmalı, fasiləsiz işləməli, zəhmət çəkməlidir". Onun fərqli yön-lərindən biri də müsəqqiyə xüsusi münasibətidir. Yazırdı ki, musiqi insanın öteri şənlenməsinin rəmzi olmalıdır. İnsan bu gözəl nemətdən vaz keçməməlidir.

Maktumi-Azamın dərviş törənlərində rəqs, seir və musiqi ifa edilirdi. O, "İnsan sadə, mülayim və zərif olmalıdır" deyən Cəlaləddin Ruminin - Konyalı həzrət Mövlananın fikir tər-fərdarlarından idi. Öngörücülüyü, fitrətdən ilhamı vardı.

... Bu dünyanın gəlmişinə, getmişinə, ötmüşünə, keçmişinə şahid çinarın altında oturmuşam. Bu yerdən qalxmaq olmur. Hər an qənimətdi. Cazibəsi böyükdü. Oturub qalmaq, buralarda sabahı açmaq, günü günə satmaq, aylamaq, illəmək istəyirsən. Eləcə də gözəl yoluna davam etmək etməlisən. Getməlisən...

... Bu yadigar çinarın altında dünyanın gərdişini düşünürəm. Bu gün ölüb sabah unudulan dünyada necə olub ki, bu insanlar bu qədər yüzilləri üreklərdə yaşaya bilib, xətirin, hörmətin dəyərdən düşdüyü zamanlarda belə xətirli, hörmətli qalıblar? Bu, necə olub?

Zaman güclüdür, zamanın gücü mütləqdir, təslim etmədiyi bir nəsnə, taxtdan salmadığı bir sultan yoxdur. Deyirlər, hər şey zamandan qorxur, zaman isə - ehramlardan. Türkünün zamana güc gəlmiş bu mənəvi ehramları dünya durduqca duracaq kimi görünür.

Professor Canan Karatayın "Orucunu zu xurma yox, zeytunla açın" deməsi bir sıra insanlar tərəfindən xoş qarşılanmayıb. Ramazan süfrələrinin tacı olan xurmanın yüksək nisbətə şəkər ehtiva etdiyini söyləyən Karatay "Xurma yeyərək şəkərinizi qaldırma- yın. Qaraciyəriniz yağlı- dırsa, təzyiqiniz yüksək- dirsə, şəkər xəstəsinizsə, kilo vermək istəyirsinizsə, xurmadan uzaq durun" söyləyib.

dair xəbərlər yayıldığını de- dikdə onlar bundan xəbər- siz olduqlarını bildirdilər. **Satıcı Ənvər Malikov bu cür xəbərlərin yalan oldu- ğunu dedi:** "Ramazan ayı gəlir deyə indi də bu cür şa- yie uydurublar. Biz bu xur- maları İrandan gətiririk. Heç bir xəstəliyi yoxdur. Xurmaya baxanda da bu bilinir. Xurmadan alıb gəlib hansısa şikayəti olan olma- yıb".

Özəl ali məktəblər təhsil haqlarını endirdi-nə dəyişəcək? Ekspert: "Burada əsas səbəb əhəlinin maddi durumunun aşağı düşməsi ilə bağlıdır"

Azərbaycanda bir sıra özəl ali məktəblər təhsil haq- larını 50 faizə yaxın aşağı salıblar. Fins.az saytının yaydığı məlumatda qeyd olunur ki, 2016-cı ildə keçirilən qəbul imtahanlarından sonra özəl ali məktəblərdə və dövlət müəssisələrinin ödənişli ixtisasla- rında plan yerlərinin xeyli hissəsi boş qalmışdı. Ən az nə- ticə isə Odlar Yurdu Universitetində idi ki, burada cəmi 11% yerlər tutulmuşdu. Digərlərində isə ən yüksək nəticə 50%-ə yaxın idi.

Sayt yazıb ki, universitetlər tələbə qəbulunu artırmaq naminə bu il qiymətləri xeyli ucuzlaşdırıblar.

Belə ki, Avrasiya Universitetində təhsil haqları 300-400 manat aşağı salınıb. Qərb Universitetində də qiymətlər ötən ilə müqayisədə 50% aşağı salınıb. Universitet saytın- da fakültələr üzrə yeni qiymətləri elan edib.

Universitet rəsmiləri qiymət ucuzlaşmasını tələbələrin rahat təhsil almalarna şərait yaratmaq istəyi ilə izah edib- lər.

Onu da qeyd edək ki, ictimaiyyətdə bir müddət öncə məcburi köçkünlərə təhsil haqqı ilə bağlı tətbiq olunan gü- zəştlərin də aradan qaldırılacağı haqda məlumatlar dola- şırdı. Lakin bu məlumatlar öz təsdiqini tapmadı və gü- zəştlər hələ də tətbiq olunur. Məsələ ilə bağlı Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin mə- buat xidmətindən də açıqlama verilərək qeyd olunub ki, dövlət ali təhsil müəssisələrində ödənişli təhsil alan mə- buri köçkünlər ölkə prezidentinin sərəncamı ilə ödənişdən azad olunub:

"Bu səbəbdən də dövlət ali təhsil müəssisələrində təh- sil alan məcburi köçkün tələbələr təhsil haqqını ödəməkdən azaddırlar. Bu barədə bəzi saytlarda yazılanlar yalan- dır".

Mövzuya qayıdaraq özəl ali təhsil müəssisələrində təh- sil haqlarının nə üçün aşağı salınmasına diqqət edək. İcti- maiyyətdə səslənən fikirlər arasında qeyd olunur ki, bu, ilk növbədə özəl ali təhsil müəssisələrinin gələcək aqibəti və təhsilin səviyyəsinin aşağı olması ilə bağlıdır. Belə ki, mə- lum olduğu kimi, son zamanlar Azərbaycanda ard-arda bir neçə özəl ali təhsil müəssisələri bağlanıb. Bildirilir ki, bu halın özü insanlarda özəl ali məktəblərə qarşı müəyyən inamsızlıq yaradıb.

Təhsil eksperti Məlahət Mürşüdlü "Yeni Müsavat" a bildirib ki, əslində əsas problem insanların maddi vəziyyətinin çətinləşməsi ilə bağlıdır: "Əhəlinin iqtisadi vəziyyəti ağırlaşdıq üçün bu, təhsil haqlarının ödənilməsinə də təsir göstərib. Hesab edərim ki, bunun heç də təhsilin sə- viyyəsi ilə əlaqəsi yoxdur. Çünki belə faktlar çoxdur ki, in- sanlar heç adı olub, özü olmayan universitetlərə belə sənəd verib, diplom almaq istəyirlər. Ona görə burada başqa səbəblər axtarmağa dəyməz. Özəl universitetlərin bağlan- masının da təhsil haqlarının aşağı salınmasına təsiri yox- dur. Bizdə xeyli sayda məlumatlar var ki, ailələr təhsil haq- larını ödəyə bilmədiyi üçün tələbələr 1-ci, 2-ci kursdan təh- sillərini yarımçıq qoymaq məcburiyyətində qalırlar. Yaxud da ümumiyyətlə, heç universitetə gəlmirlər. Universitetlərdə təhsilin keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün gerek ciddi araşdırmalar aparasan. Araşdırmalar aparmadan hansısa özəl təhsil müəssisəsi haqqında konkret fikir söyləmək doğru deyil. Bizdə özəl ali məktəblər var ki, həm maddi- texniki, həm də professor və müəllim heyəti baxımından olduqca güclü bazaya malikdir. Bununla yanaşı, universi- tetlər də var ki, orada bakalavr təhsili olan adamlar müha- zirə söyləyib, dərslər keçirlər. Bu cür hallar da var. Ancaq uni- versitetlərin qiymətləri aşağı salması sırf olaraq maddi və- ziiyyətə söykənir".

Ramazan öncəsi xurma

oliqarxlarına qarşı "təxribat"

Dini ekspert: "İslamda orucu xurma və ya zeytunla açın deyə, bir göstəriş yoxdur"

Ancaq onun bu açıqla- ması bir sıra din xadimləri tə- rəfindən narazılıqla qarşıla- nıb. Azərbaycanda da Ra- mazan boyu oruc tutan in- sanlar iftarlarını xurma ilə açırlar. Karatayın orucu xur- ma yox, məhz zeytunla açın deməsi bir sıra insanların beynində suallar yaradıb. Bəs niyə məhz zeytun?

Hər kəsə məlumdur ki, xurma Quranda adıçəkilən 3 meyvədən biridir. Xurma ərəb dünyası üçün "səhra çöreyi" simvoludur. Məhəmməd peyğəmbər s.ə.s. ilk Ramazanın ilk iftarını xurma ilə açdı və bunu tövsiyə etdi: **"Mümkün olduğu qədər sübh yeməyində xurma ye- yin"**.

Dini ekspert Kənan Röv- şənoğlu İslamda orucu xur- ma ilə və ya zeytunla açın deyə bir göstərişin olmadığını dedi: "Oruc tutmaq və bəlli zamanda iftar açmaq göstə- rişi var. Eyni zamanda sün- nədə iftarı xurma ilə, eləcə də başqa qidalarla açmaqla bağlı məlumatlar var. Xurma tərkibində zəngin vitaminlər olması, həzmə uyğun olma- sı səbəbindən bir qayda ola- raq iftarı su və xurma ilə açırlar. Bu da normaldır. Sün- nədə iftarın su və ya südlə açıl-

ması haqda da nümunələr var. Önemli olan oruc tut- maqdır. Eləcə də zeytun da faydalı bitkidir, haqqında Quranda da bəhs olunur".

Azərbaycanda da son günlər xurma oliqarxına qar- şı "təxribat" gedir. Belə ki, sosial şəbəkələrdə və xəbər portallarında xurmalarda xəstəlik olması ilə bağlı bir sıra xəbərlər dolaşır. Təbii ki, bu iddialar Ramazan ayı- nın başlamasına sayılı gün- lər qaldığı bir ərəfədə nara- hatlıq yaradıb. Hətta xurma- larda guya xəstəlik olması ilə bağlı vatsapp-dan xəbər- darlıq SMS-i də insanlar arasında yayılıb. Guya SMS-də yazılanlar Səhiyyə Nazirliyinin xəbərdarlığıdır. Məsələ ilə bağlı Səhiyyə Na- zirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Liya Bayramova bu- nun yalan xəbər olduğunu və Səhiyyə Nazirliyinin bu barədə heç bir məlumat yaymadığını bildirdi.

Görünür ki, bu, xurma biznesini vurmaq üçün atıl- mış bir addımdır. Mağaza- lara və bazarlara diqqət et- sək, müxtəlif çeşidli xurma satışının artdığını da müşa- hidə edirik. Təbii ki, bu da Ramazan ayının gelişinə az bir vaxtın qalması ilə

əlaqədardır. Biz də Azər- baycanda satılan xurmala- rın haradan gətirildiyi və qiymətini öyrənmək üçün bir neçə marketə baş çək- dik. Aparduğumuz müşahi- dələrdə məlum oldu ki, öl- kəmizə İran, Tunis və İsrail- dən xurma gətirilir. Onla- rın qiyməti də müxtəlifdir. Belə ki, Mədinə xurması 16 manat 90 qəpik, tumsuz xurma 6 manat 90 qəpik, Tunis xurması 15 manat 72 qəpik, İran xurması 7 ma- nat 50 qəpik, şokoladlı xur- ma 10 manat, sarı xurma isə 6 manat 90 qəpiyə satıl- ırdı. İsraildən gətirilən xur- malar isə 30 manata satılır- dı. Satıcılar alıcıların daha çox İran xurması aldıklarını deyirdi. Ramazan ayında xurma satışının daha çox olduğunu deyən satıcı adı günlərdə də xurma alıcıları- nın kifayət qədər olduğunu bildirdi. Yayılan iddialarda bazarlarda satılan xurma- larda xəstəlik olduğu qeyd edilir. Ona görə də 8-ci kilo- metr bazarına baş çəkib oradakı xurmalarla da ma- raqlandıq. Kilosu 6 manat- dan başlayan xurmalar ali- cılar tərəfindən məmnuniy- yətlə alınır. Satıcılara xur- malarda xəstəlik olduğuna

Söhbətləşdiyimiz alıcılar da yayılan şayiələrdən xə- bərdar olduqlarının ancaq buna inanmadıqlarını deyir- dilər.

Mütəxəssislər yaxşı xur- ma seçməyin bir neçə yolu olduğunu qeyd edirlər. Belə ki, yaxşı yetişmiş xurma tünd qəhvəyi rəngdə olur. Xurma- nın rəngi açıqdırsa, bu o de- məkdir ki, xurma yaxşı yetiş- məyib. Belə xurmanı alma- yın. Xurmanın üzərində ləkə- lər olmamalıdır. Xurma bərk olmamalıdır, lakin çox yum- şaq da olmamalıdır. Yaxşı xurmanın rəngi parlaq deyil, mat olmalıdır. Xurmanın qa- bığında çatlar varsa, qabığı soyulursa, bu o deməkdir ki, xurma sobalarda qurudulub. Belə xurmanı almayın. Xur- ma yapışqan, yağlı olmama- lıdır. Meyvələr bir-birinə yapış- sbsa, bu yaxşı xurma sayıl- mır. Çəyirdəki xurma daha yaxşı sayılır. Yeməzdən əv- vəl xurmanı mütləq yumaq lazımdır. Xurmanı soyudu- cuda saxlayın.

Ölkəmizdə satılan xur- maların nəzarətdən ke- çib-keçməməsi məsələsinə gəlincə isə Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hü- seynov xurmalara nəzarət olsa da, bu nəzarətin istəni- lən səviyyədə, mükəmməl olmadığını bildirdi: "Əgər mükəmməl olsaydı, ölkə pre- zidenti ölkədə Qida Təhlükə- sizliyi Agentliyinin yaradılma- sı barədə fərman verməzdi. Ölkədə qidalarla bağlı çox böyük problem var. Bütün məhsullar, o cümlədən də xurmalar lazımi səviyyədə nəzarətdən keçirilmir. Üstə- lik, laboratoriyalarda yoxdur".

□ Günel MANAFLI
□ Fotolar müəllifindir

□ Əli RAIS

Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətə görə hansı cəza düşür...

Atasını maşınla vurub öldürən oğul cəzadan azad ola bilərmə?; **vəkil Ceyhun**

Yusifov: "Burada təqsirkarın niyyətinin məhz nəyə yönəlməsi məsələsi önəmlidir"

Sumqayıt şəhərində oğul idarə etdiyi avtomobilə atasını vurub. Hadisə şəhərin 20-ci məhəlləsinin ərazisində baş verib. Yolu keçən Şabran rayon sakini Nizami Rəsulov vurulub. Xəstəxanaya yerləşdirilən piyada orada ölüb. İlkin olaraq cinayətin ehtiyatsızlıqdan törədildiyi haqda məlumat yayıldı. Sonrakı araşdırmalar zamanı belli oldu ki, N.Rəsulovu vuran avtomobilin sürücüsü oğul Nazim Rəsulov olub. İstintaqın sonrakı gedişində olayın qəsdən törəlməsi haqda əlamətlər müəyyən olundu.

Azərbaycanda tez-tez ehtiyatsızlıqdan baş vermiş cinayətlər haqda məlumatlar yayılır. "Əsgər yoldaşını ehtiyatsızlıqdan yaraladı", "Ov zamanı ehtiyatsızlıqdan dostunu öldürdü" kimi xəbərlər ara-sıra eşidilir.

Belə cinayətlərin araşdırılması, istintaqı zamanı olayın qəsd və ehtiyatsızlıq olması necə müəyyən edilir?

Əgər qatillə qətlə yetirilən qohumdursa, vəziyyət dəyişirmi? Məhkəmə hökm çıxaran qohumluq əlaqələrinə və hadisənin sırf ehtiyatsızlıqdan baş verməsinə görə daha yüngül cəza təyin edə bilərmə?

Tanınmış vəkil Ceyhun Yusifov deyir ki, Azərbaycanda ehtiyatsızlıqdan baş vermiş cinayətlərin qəsdən törədilməsi cinayət kimi tövsiyə olunması praktikası var. Və ya əksinə, qəsdən törədilən cinayətlərin ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlər kimi təqdim edilməsi hallarına da rast gəlinir: "Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin əlamətləri var. Həmin əlamətlərə əsasən cinayətin qəsdən və ehtiyatsızlıqdan törədilməsi müəyyən olunur. Bu zaman işin düzgün həlli üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bütün hallar, yəni təqsirin xarakteri, dərəcəsi, təqsirləndirilən və zərərçəkmiş şəxslərin hadisədən əvvəlki münasibətləri, cinayətin məqsədi, motivi, törədilmə üsulu, təqsirləndirilən şəxsin hadisədən əvvəl, hadisə vaxtı və hadisəni törətdikdən sonrakı davranışı nəzərə alınır.

Qəsdən adam öldürmə cinayəti birbaşa və dolayı qəsdlə törədilə bildiyi halda belə cinayəti törətməyə cəhd yalnız birbaşa qəsdlə həyata keçirilə bilər. Bu zaman təqsirkar öz əməlinin ictimai təhlükəli olduğunu dərk edir, onun nəticələrini qabaqcadan görür və bunları arzu edir. Lakin ölüm hadisəsi onun iradəsindən asılı olmayan səbəblərdən - məsələn, başqa şəxslərin işə qarışması, zərərçəkmişin fəal müqaviməti, ona vaxtında tibbi yardım göstərilməsi üzündən baş vermir.

Qəsdən adam öldürməni ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olan qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmada fərqləndirmək lazımdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, qəsdən adam öldürmədə təqsirkarın niyyəti zərərçəkmiş həyatdan məhrum etməyə yönəldiyi halda, Azərbaycan Respublikası CM-in 126.3-cü (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsində nəzərdə tutulan əməldə ölümün baş verməsinə münasibəti ehtiyatsızlıqla ifadə olunur. Burada təqsirkarın niyyətinin məhz nəyə yönəlməsi məsələsi önəmlidir. Bu məsələ həll edilərkən işin bütün halları, o cümlədən cinayətin üsulu, aləti, yetirilən bədən xəsarətlərinin sayı, xarakteri və lokalizasiyası - məsələn, həyat üçün mühüm orqana xəsarət yetirilməsi, həmçinin təqsirkarın və zərərçəkmiş şəxsin hadisədən əvvəlki qarşılıqlı münasibətləri, təqsirkarın hadisədən sonrakı hərəkətləri nəzərə alınmalıdır.

Cinayət Məcəlləsinin 124.1 maddəsinə əsasən ehtiyatsızlıqdan adam öldürməyə görə 3 ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya 3 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur.

Bu maddənin 2-ci bəndinə əsasən ehtiyatsızlıqdan iki və ya daha çox adamı öldürməyə görə 2 ildən 6 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur.

Azərbaycanda məsələ belə qoyulur ki, əgər ölüm varsa, daha çox qətl versiyası işlənir. Son zərurət, zəruri müdafiə institutları əsasən tətbiq edilmir. Ölüm varsa mütləq deyil ki, burada qəsd var. Zəruri müdafiə haddini aşma da, ehtiyatsızlıqdan adam öldürməyə səbəb ola bilər".

Vəkil deyir ki, insanın həyatdan məhrum olunmasına yönələn hərəkətlərin onun yaxın və ya uzaq qohumu, qohumluğu olmayan şəxs tərəfindən törədilməsi elə də əhəmiyyət kəsb etmir.

C.Yusifov deyir ki, ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin düzgün tövsiyə olunması üçün məhkəmə praktikası ümumiləşdirilməlidir.

□ E.MƏMMƏDLİYEV

İntiharlara, şikəstliyə yol açan qohum evliliklər...

Əhməd Qəşəmoğlu: "Bunu inzibati yolla qadağan etmək lazımdır"

Ötən gün Biləsuvarda baş verən intihar hadisəsi hər kəsi şoka saldı. Belə ki, ilkin məlumata görə, rayonun Aşağı Cürəli kəndindən olan Könül Abbasova valideynləri tərəfindən zorla xalası oğluna ərə verildi üçün özünü asaraq intihar edib. Məlum olub ki, Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi olan Könül Abbasova 4 ay əvvəl ailə quraraq Bəydili kəndinə gəlin köçüb. Hadisənin əsl səbəbləri hələ ki aydınlaşmasa da, ölkəmizdə artan səviyyədə davam edən qohum nikahları ilə bağlı mövzunu yenidən aktual edib.

Qohum nikahların fəsadları haqda həkimlərin xəbərdarlıqlarına baxmayaraq ölkəmizdə bu cür nikahlar azalmır, hətta regionlarda daha da artmağa başlayıb. Cəmiyyətimizdə bu gün də "əmi qızı ilə əmi oğlunun nikahı göydə kəsilib", "qohum etimizi yesə də, sümüyümüzü çölə atmaz" deyər ifadələr populyardır. Təkcə əmi uşaqları deyil, xala qızı-xala oğlu, bibi oğlu-dayı qızı və sairə, qohumlar nikaha girməkdə davam edir və nəticədə həm fiziki, həm də əqli cəhətdən qüsurlu uşaqlar dünyaya gəlməkdədir.

Halbuki bir çox Avropa ölkələrində, o cümlədən İngiltərədə, Hollandiyada, İsveçdə, hətta Küveytdə, Hindistanda, Fələstində, Livanda, Ərəbistanda qohum evliliklərə çox nadir hallarda rast gəlinir. Türkiyəyə gəldikdə isə qardaş ölkədə vəziyyət Azərbaycanda olduğu kimidir. Yalnız Trayka bölgəsində qohumların evliliyi xoş qarşılanmır.

Statistik məlumatlardan belə məlum olur ki, ölkəmizdə baş tutan nikahların demək olar ki, 50 faizi qohumlar arasında olan evliliklərdir. Qohumların nikahı daha çox bölgələrdə, o cümlədən Şəki, Masallı və digər yerlərdə müşahidə olunmaqdadır. Təəssüflə qeyd edək ki, bu cür nikahlardan doğulan uşaqların böyük əksəriyyəti qüsurlu olaraq dünyaya gəlir. Statistik məlumata görə, daha çox xala oğlu-xala qızı evliliyindən olan uşaqlar qüsurlu doğulurlar. İkinci yerdə əmi oğlu-əmi qızı, digər sırada isə bibi oğlu-dayı qızı nikahları durur. Ekspertlər qeyd edirlər ki, ana tərəfdən olan qohumların nikahlarından dünyaya gələn uşaqlar daha çox əqli cəhətdən zəif olurlar. Eyni zamanda müxtəlif xəstəliklər var ki, yadla evlilikdə onlar özlərini bürüzə verməyə də, qohum genlər birləşən zaman daha tez ortaya çıxır. Buna görə də qohum cütlüklərin qüsurlu uşaq dünyaya gətirmə riski çox böyük olur.

Bəs qanun nə deyir?

Azərbaycan qanunvericiliyində yalnız bacı-qardaş nikaha girə bilməz. İkinci və üçüncü dərəcəli qohumların nikahında isə qadağa yoxdur. Qanuna əsasən 1-ci dərəcəli qohumlardan başqa hər kəs könüllü olaraq, tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında nikaha girə bilər.

Cəmiyyətimizin beləsinə çevrilən qohum nikahlardan necə qurtulmaq olar?

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu mövzuya bu cür şərh bildirdi:

"Bu bizim cəmiyyətimizdəki cəhəzlə bağlıdır. Bu cəhəzlə ortadan götürə bilmirik. Tez-tez mətbuatda, mediada məlumatlar dərc olunur, qohum nikahların fəsadları açıqlanır. Sadəcə, valideynlərin düşüncəsini dəyişə bilmirik. Görünür ki, bunu inzibati yolla qadağan etmək lazımdır. Çünki əgər bu məsələ neçə dəfə izah edilib və bildirilib ki, bu nikahlardan doğulan uşaqlar əsasən qüsurlu olur, bu da həm ailə üçün və cəmiyyət üçün bir problemə çevrilir, lakin buna əhəmiyyət verən yoxdur. Bir daha qeyd edərəm, əgər insanlar bunu başa düşməklə istəmirsə, məsələni inzibati yolla həll etmək lazımdır. Valideynlərin maarifləndirilməsi ilə bağlı görünür ki, xüsusi işlər aparılmalıdır. Bu məsələdə televiziyaaların öhdəliyinə çox böyük iş düşür. Son vaxtlarda cəmiyyətimizdə elə bir böyük dəyişikliklər yaranıb ki, valideynlərin hər sahədə maarifləndirilməsinə böyük ehtiyac yaranıb, istər təhsil, istər də evlilik bərdə".

□ Xalidə GƏRAY

İzrail ənənəsi əsasında özəl tibbi sahədə 20 illik təcrübə! XƏSTƏLİKDƏN ƏZAB ÇƏKƏN İNSANLARA ƏSASƏN KİŞİLƏRƏ! DİQQƏT!!! AXIRINCI ŞANS!!!

Azərbaycanda və yaxud xaricdə diaqnoz təsdiqi və tam müalicəsi mümkün olmaybsa, **doktor VAİZ SƏMƏDOV** şəxsi tibbi metodikası ilə Sizin uğurlu və daha qarantili olaraq aşağıdakı xəstəliklərinizi keyfiyyətli müayinə və müalicə edə bilər.

- * Diaqnozu bilinməyən ağır hallar;
- * Xərçəngə şübhəli olan prostat düyünlü adenoması. Prostatitlər; Qipertrofiya və ya Atrofiya
- * Cinsi zəiflikdən tam impotensiyədək, marağın və aktların azalması;
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Sidikdə və ya spermada qan;
- * Spermanın azalması və itməsi;
- * Kişi cinsi orqanının birdən əyilməsi və balacalması;
- * Oğlan uşaqlarında cinsi orqanların (penisin və xayaların) inkişafdan qalması;
- * Hormonal və infeksiyon səbəbli sonsuzluq (kişi və qadınlarda);
- * Tala-tala və hərtərəfli saçların tökülməsi;
- * Gecə-gündüz uşağ və böyüklərdə sidik aktların pozulmaları; Enurez
- * 50 yaşdan sonra oynaqalarda və onurğada baş verən qeyri travmatik ağrılar və hərəkət çətinlikləri;
- * Psixo-nevroloji gərginlik, yuxusuzluq, qorxu, yadlaşın azalması və digər qərribə olan şikayətlər.
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar.

D-r V.Səmədovun əsas tibbi prinsipi - keyfiyyətli və təkrarsız müalicə aparmaq üçün xəstəliyin əsl və bütün səbəblərini aşkar etmək zəruridir.

Qəbula yazılmaq və ünvanı öyrənmək üçün saat 11-dən 23-ə dək, (050) 213-88-05 nömrəsinə, d-r Vaiz Səmədova zəng etmək olar. Qəbul növbə ilə hər gün saat 12-dən sonra başlayır.

MÜSAVAT

Son səhifə

N 106 (6720) 19 may 2017

Hamilə olduğunu doğuşdan bir gün qabaq bildi

Amerikada Amanda Francis adlı qadın hamilə olduğunu öyrəndikdən 24 saat sonra uşağını dünyaya gətirib. 26 yaşlı Amanda menüstrasiyası gecikdiyi üçün 5 ayda 6 dəfə hamiləlik testindən keçib. Onlardan hamısının nəticəsi neqativ olduğu üçün qadın heç narahat olmayıb. Hamiləliyindən xəbərsiz işdə hamıdan çox işləyən, 8 aylıq hamilə ikən qayaya dırmaşan və hətta nərdivanlardan yıxılan Amanda, sadəcə, özünü bir qədər şişkin hiss edirmiş. Gənc ana duyğularını bu sözlərlə anladığı: "Uşaq doğmaqdan qorxurdum. Amma hər zaman uşaq sahibi olmaq istəyirdim. Hamilə olduğumu öyrəndiyim zaman şok oldum. Bu qədər ani inkişaf edəcəyi ağılın ucundan da keçməzdi".

Ənənəvi həkim yoxlamasına gedəndə qan testindən keçən Amanda hamilə olduğu söylənib. Hamiləliyin şoku bəs etməmiş kimi, 24 saat sonra doğum sancıları başlayıb. Uşağını itirdiyini düşünen qadın xəstəxanaya getdiyi zaman ultrason müayinəyə salınıb. Qadın özünü pis xəbər eşitməyə hazırlasada, ona doğumun başladığı bildirilib. Qeyseriyyə əməliyyatı ilə dünyaya gələn körpənin cinsiyyəti oğlan olub.

Təqaüdə çıxmaq sağlamlığa ziyandır

İngiltərəli alimlər daha bir yeniliyə imza atıblar: Təqaüdürlər işləməyə davam edən insanlardan daha çox depressiyalara və xəstəliklərə tutulurlar. İngilis alimlərinin araşdırmaları nəticəsində belə qənaətə gəliblər.

Alimlər sübut edib ki, pensiyaya çıxan insanların əqli və fiziki sağlamlığı daha tez pisləşir. Sübut olunub ki, təqaüdürlərdə klinik depressiyanın inkişafı 40 faiz, fiziki sağlamlıqlarının zəifləməsi isə 60 faiz təşkil edir.

Bundan çıxış yolu olaraq işə

masını görür. Onlar düşünür ki, bununla da hökumət insan-

lara daha çox sağlam qalmağa kömək edə bilər.

Saç boyası xərçəng yaradır?

Araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan qadınların çox hissəsinin istifadə etdiyi saç boyalarının tərkibində onkoloji xəstəliklərin inkişafı üçün provokator rolunu oynayan maddələr var. Bir çox boyaların tərkibində olan ikinci dərəcəli aminlər kimi xüsusi kimyəvi maddələr, o səbəbdən təhlükəli sayılır və onlar havada olan müxtəlif birləşmələrlə (misal olaraq, tabak tütüsü) reaksiyaya girdikdə, ən güclü kanserojen birləşmələr ifraz olunur. Ən təhlükəlisi odur ki, ikinci dərəcəli aminlər baş dərisinə uzun müddətli (aylar və hətta illərlə) çökə bilirlər. Bununla məlum olur ki, boyanı nə zaman istifadə etməyinizdən və hansı boya istehsalçısını seçməyinizdən asılı olmayaraq özünüzü böyük təhlükəyə atmış olursunuz. 2009-cu ildə alimlər və həkimlər xəbərdarlıq etmişdilər ki, saçların tez-tez boyanması (ildə 9 dəfədən artıq) leykemiya təhlükəsini 60 % artırır. 2010-cu ildə isə Avropada daimi istifadəsi zamanı sidik kisəsi xərçənginə gətirən bir çox boyaların satışı qadağan edilib.

Xalın çoxdursa, sümüklerin də möhkəmdir

İngiltərədə insan bədəndəki xallarla bağlı yeni araşdırma aparılıb. İtaliyanın "La Repubblica" qəzetində yer alan məlumata görə, London Kral Universitetindən bir qrup insanın Sindi Krouford, Yeva Mendez və Merlin Monro kimi əfsanəvi ulduzların gözəlliklərinin simvolu sayılan xallar barədə araşdırmasına 1200 əkiz qadın qatılıb. Eksperimentə qatılan qadınlar 18-79 yaş arasında olub.

Nəticədə yüzdən artıq xalı olan insanların əzələlərinin daha möhkəm, üreklərinin və gözələrinin daha sağlam olduğu üzə çıxıb. Elm adamları bu insanların öz yaşlarından ən az 7 yaş daha gənc göründüyünü aydınlaşdırıb. Bundan əlavə, xalları çox olan insanların sümükləri də normaldan daha möhkəm olur.

Qeyd edək ki, adətən insanlarda 30-40 xal ola bilər. Ancaq bəzi insanlarda onların sayı 600-ə kimi çata bilər.

QOÇ - Astroloji göstəricilər iştirakçısı olduğunuz prosesləri nəzarətdə saxlamaq üçün gücünüzün yetəcəyini bəyan edir. Bu işə gün ərzində sizi bütün uğursuzluqlardan qoruyacaq.

BUGA - Pula böyük ehtiyac duysanız da, şəxsi büdcənizi artırmaq üçün neqativ üsullardan yararlanmamalısınız. Hər şeyin öz vaxtı var. Nahar ərəfəsində yersiz mübahisələrdən qaçın.

ƏKİZLƏR - Adətən həftənin bu təqviminiz üçün zəngin keçir. Odur ki, özünüzdə güc tapıb bədbinləşməməli, hər bir məqamdan zövq almağa çalışmalısınız. Bu gün mərhəmətli və işlək olun.

XƏRÇƏNG - Yalnız özünüzdə aid işlərə baş qoşun. Əks təqdirdə, ətrafınızda olanların yanında hörmətinizi itirə bilərsiniz. Hər addımda Tanrını başınız üstündə hiss edin. Duaları əsirgəməyin.

ŞİR - Siyasi yönümlü hadisələrdən başqa bütün sahələrdə uğurlar sizi qoynuna alacaq. Fəaliyyətdə, ünsiyyətdə və maliyyə məsələlərində qənaətbəxş məqamlar yaşayacağınızı gözlənilir.

QIZ - Yarımçıq qalmış öhdəliklərinizi yerinə yetirməyə tələsin. İlk növbədə ünsiyyətdə səmimi olun ki, ətrafınızdakılar sizə inansın. Maddəyətə çox da aludə olmayın.

TƏRƏZİ - Artıq planetiniz olan Venera aktivlik nöqtəsindədir. Bu işə enerjinizin daha da artması deməkdir. Bu səbəbdən gözlənilən neqativlikləri dəf edəcəksiniz. Çətin məqamlarda dostlara güvənin.

ƏQRƏB - Bu gözəl təqvimdə bütün ixtiyar öz əlinizə veriləcək. Neçə dəyərlər, nəyə layiqsinizsə, o da olacaq. Şəxsi münasibətlərdə yalandan istifadə etməyin, "dərdli adam" obrazı yaratmayın.

OXATAN - İnsanlarla nə qədər mülayim davranırsanız, ulduzlar da sizi bir o qədər xoşhal edəcək. Bir də üzərinizə düşən öhdəlikləri başqalarının üzərinə atmayın. Nahar vaxtı maksimum səbrli olun.

OĞLAQ - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə hörmət qazanmaq başlıca vəzifəniz olmalıdır. Başqalarında nöqsan axtarmaqdansa həmrəylik yaradın. Doğmalarınıza qarşı yersiz ittihamlara sön qoyun.

SUTÖKƏN - Səhər saatlarını sakit tərzdə başa vursanız, ulduzlar nahardan sonra ovqatınızı yüksəldəcək. Pulunuza qənaət edin ki, kəsəniz vaxtından tez boşalması. Davranışlarda məxfiliyyəti riayət edin.

BALIQLAR - Səhər saatlarından mənfi enerjili Ay bürcünüzdə qərar tutduğu üçün ümumi ovqatınız aşağı ola bilər. Odur ki, səbrli olub yalnız Tanrıya sığının. Vaxt olsa, mütləq ziyarətqayalara baş çəkin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Həyəcan yaşamaq üçün donuzları timsaha yedirdilər

Amerikanın Luiziana ştatının Nyu Orleans şəhərinə gələn turistlər bütün dünyanı şoka salıb. Onlar bir bataqlıqdakı donuzları izləmək və həyəcan yaşamaq adına sonuncuları canından edib. Belə ki, turistlər əvvəlcə maraqla donuz sürüsünü izləyiblər. Amma daha sonra bu maraqlı bəs etməyib və həyəcan, ektrim yaşamaq arzusunə düşüblər. Bataqlığa yemək ataraq donuzları bataqlıqdakı timsahlara yaxınlaşdıran turistlər donuzların şüursuz davranacağına əmin olublar. Nəticədə ac donuzlardan biri timsahın yaxınlığındakı yemə yaxınlaşaraq sonuncunun onu yeməsinə səbəb olub. Mənzərəni izləyən turistlər bunu videoya çəkərək sosial şəbəkədə paylaşdılar. Onların bu davranışı ciddi etirazlara səbəb olub.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABİROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.